

Byggeteknikk og skadedyr

Byggetekniske løsninger kan gi:

- Fuktighet og gunstig mikroklima
  - Egnede «boligmateriale»
  - Gode spredningsveier

Forsiktighet må utøves ved skadedyrbekjempelse:

- Bæreevne
- Tettesjikt
- Membraner
- Utlufting
- Installasjoner

Skadedyrdagene, Gardermoen, 3. mars 2020

Siv.ing. Trond Bøhlerengen, SINTEF, Oslo

Litt om SINTEF Byggforsk

SINTEF Community

[Anlegg og infrastruktur](#) [Arkitektur og konstruksjoner](#) [Byggematerialer](#)

[Energi og miljø](#) [Tekniske installasjoner](#) [Vann](#) [Mobilitet og samfunnsøkonomi](#)

[Produkter og tjenester](#)

[Nyheter](#)

[Laboratorier](#)

[Aktuelt fra Byggforskserien](#)

[Fagartikler](#)

[Prosjekter](#)

[Om SINTEF Community](#)

Etablert i 1958:

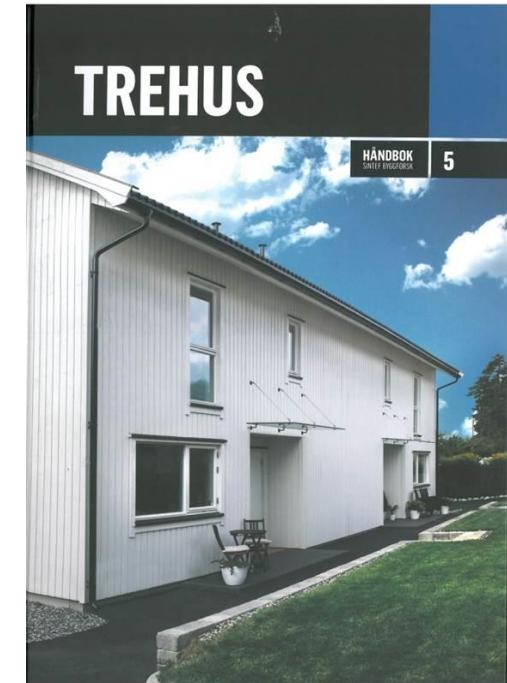

Byggforskserien

Byggenæringens kvalitetsnorm

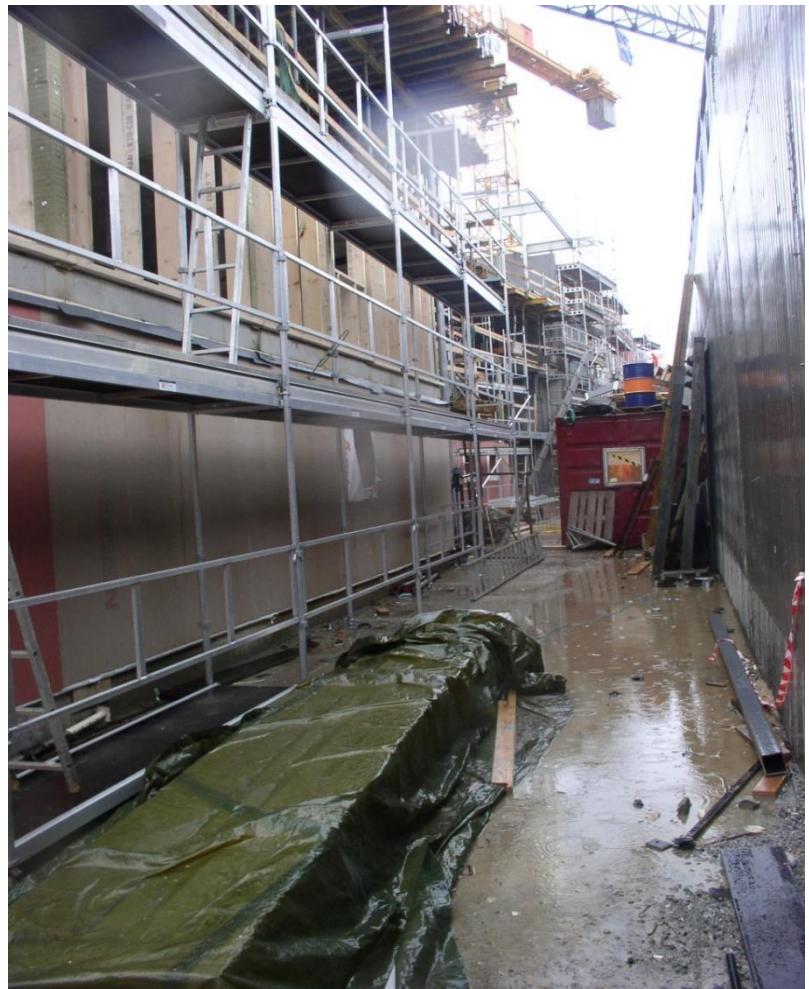
- **Publikasjoner:**

- **Trehusboka**
- **Figursamlinger**
- **Faktabøker**

Byggskader i Norge

- Yttervegger over terreng 29 %
  - Vegg/Golv mot terreng 15 %
  - Tak 22 %
  - Tekniske installasjoner 3 %
  - Andre komponenter 31 %
-
- **Minst 75 % er fuktskader**
→ sekundærskader fra insekter
  - **66 % er skader på klimaskallet**

Kilde: Byggforskserien 700.110 "Byggskader"

Byggskader og skadedyr

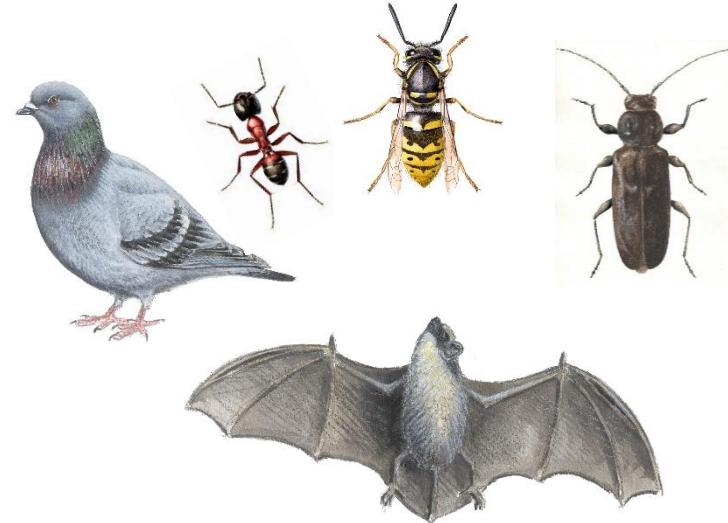
- Yttervegger Over terreng 29 %
- Vegg/Golv mot terreng 15 %
- Tak 22 %
- Tekniske installasjoner 3 %
- Andre komponenter 31 %

- Minst 75 % er fuktskader
→ sekundærskader fra insekter
- 66 % er skader på klimaskallet

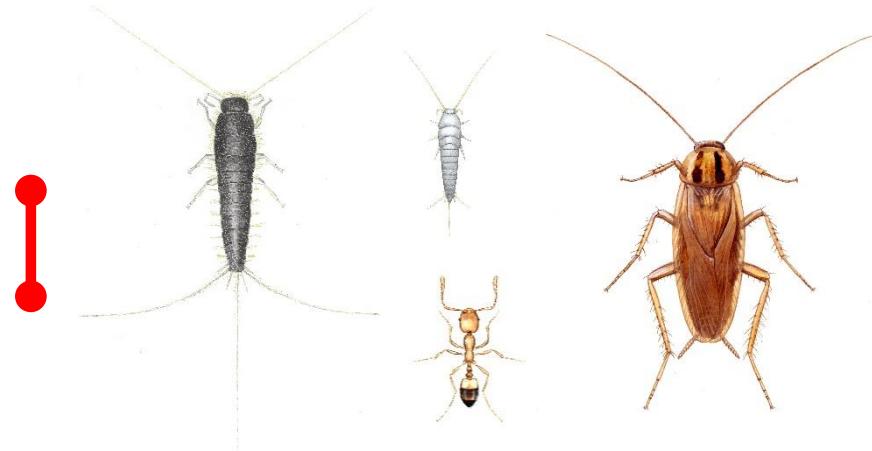
Byggskader og skadedyr

- Yttervegger Over terreng 29 %
  - Vegger/Golv mot terreng 15 %
  - **Tak** 22 %
  - Tekniske installasjoner 3 %
  - Andre komponenter 31 %
-
- **Minst 75 % er fuktskader**
→ sekundærskader fra insekter
  - **66 % er skader på klimaskallet**

Byggskader og skadedyr

- Yttervegger over terreng 29 %
  - Vegger/Golv mot terreng 15 %
  - Tak 22 %
  - Tekniske installasjoner 3 %
  - Andre komponenter 31 %
-
- Minst 75 % er fukt-skader
→ sekundærskader fra insekter
  - 66 % er skader på klimaskallet

Tema:

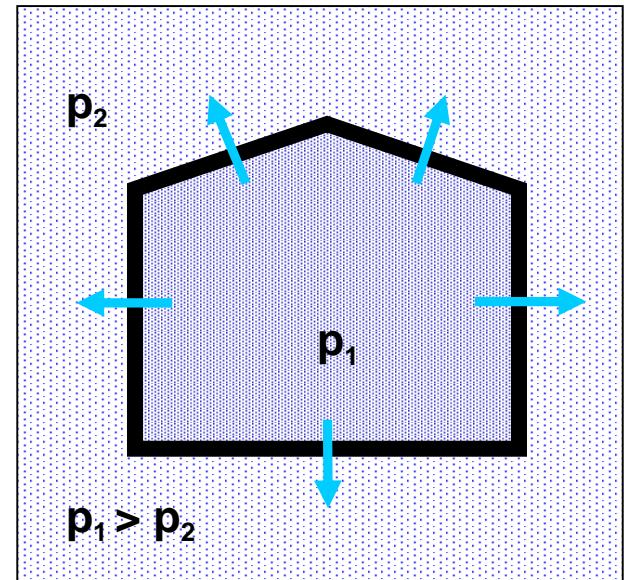
Fuktighet og temperatur

Mikroklimatiske fordeler for insekter

Fukttransport

Fukt i luft – Vanndamp:

- Diffusjon (ut gjennom materialer)
  - Vanndampttrykk, langsomt, -
Diffusjonstetting (plastfolie)

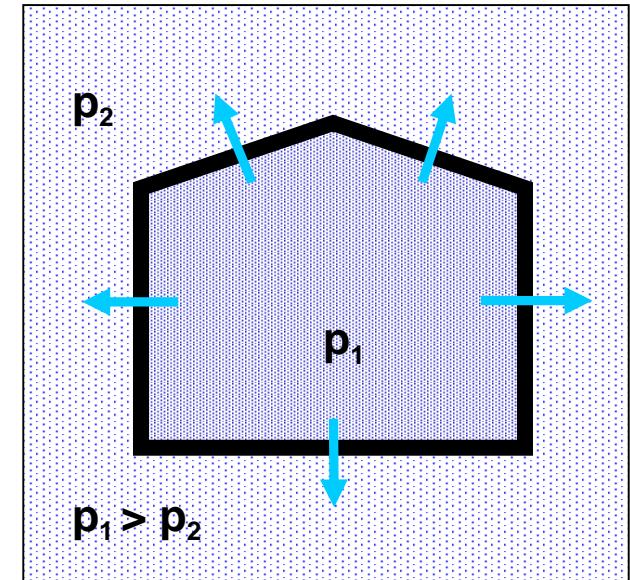

$p = \text{vanndampttrykk}$

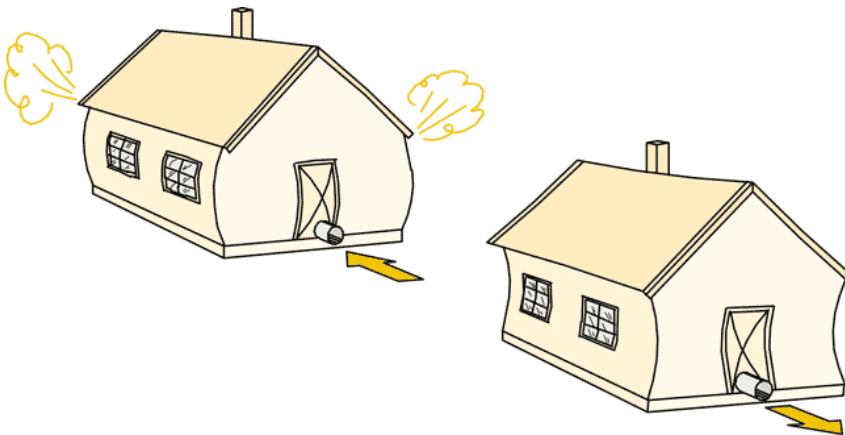
Fukttransport

Fukt i luft – Vanndamp:

- Diffusjon (ut gjennom materialer)
  - Vanndamptrykk, langsomt, - Diffusjonstetting (plastfolie)
- Konveksjon (luftlekkasjer, begge veier)
  - Lufttrykk, raskt - **Lufttetting**

p = vanndamptrykk

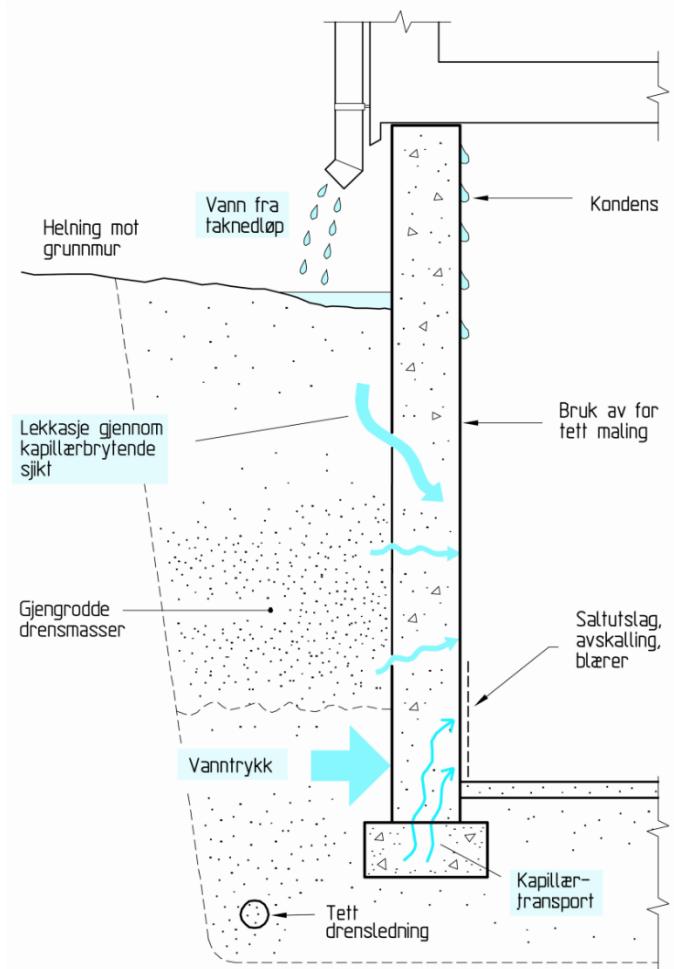

lufttrykk

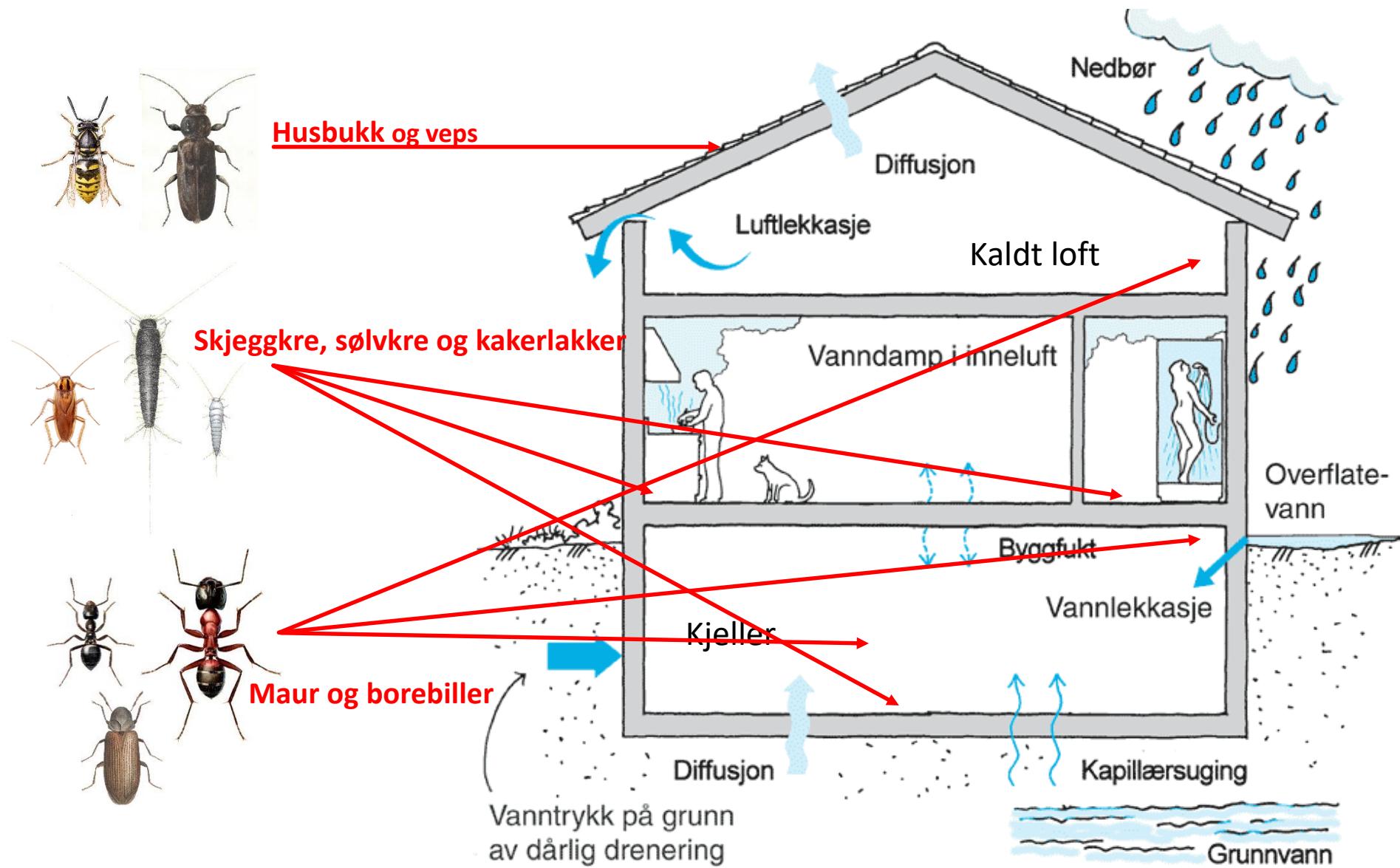
Fukttransport

Vanntransport:

- Strømning (vann som renner)
  - Tyngdekraft, -Drenering
- Kapillærtransport ("trekkpapir")
  - Kapillærkrefter, -Kapillærbryter

Fuktpåkjenninger (og temperatur) kan gi godt mikroklima

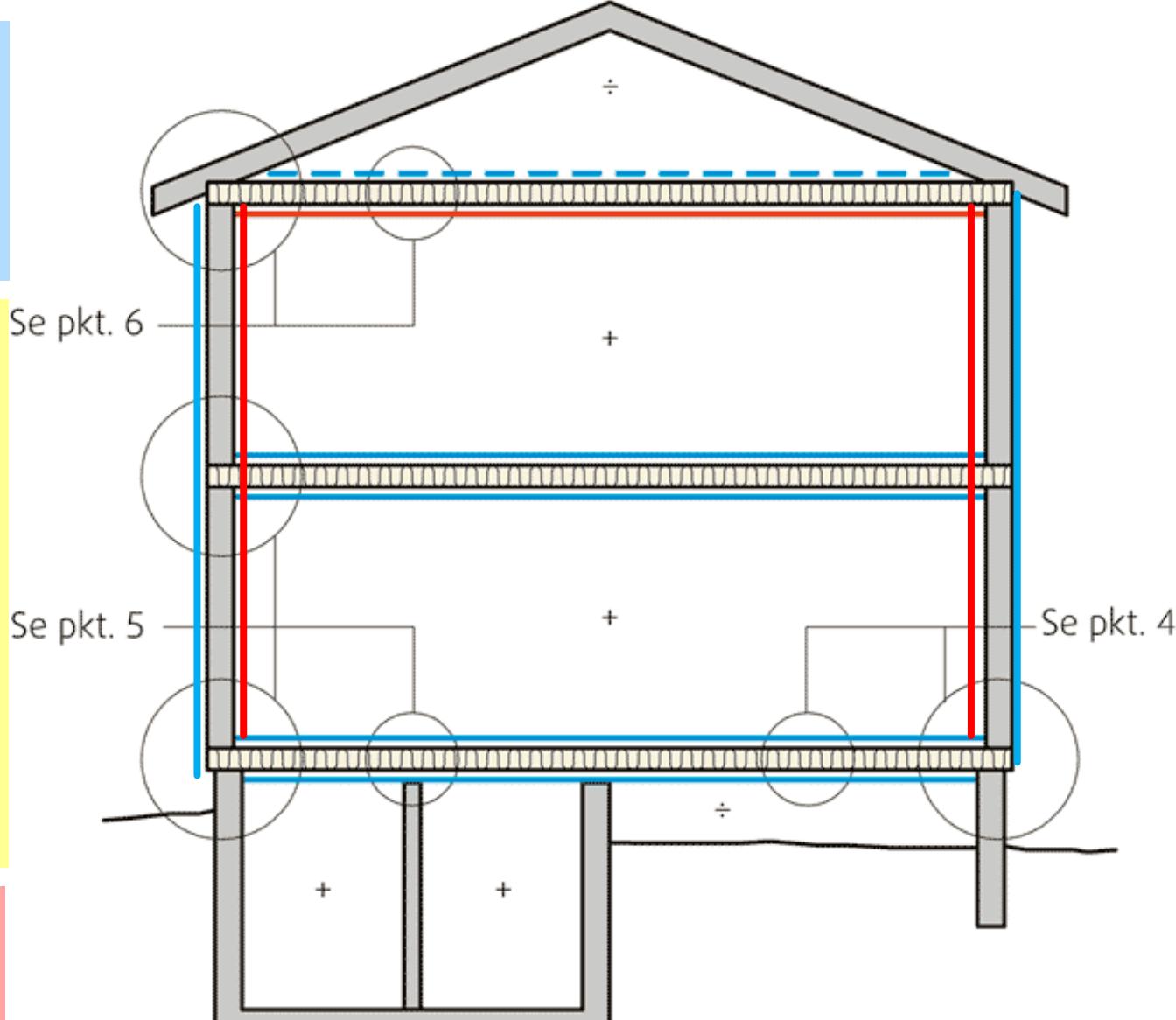

- **Sperresjikt i etasjeskillere og klimaskall**

- **Vindsperre:**
  - På kald side
  - Lufttett
  - DiffusjonsÅPEN

- **Dampsperre:**
  - På varm side
  - Lufttett
  - DiffusjonsTETT

- Ved perforering og gjennomboring må sperresjiktene tettes

— Vindsperre/lufttetning
- - - Ev. vindsperre
— Dampsperre

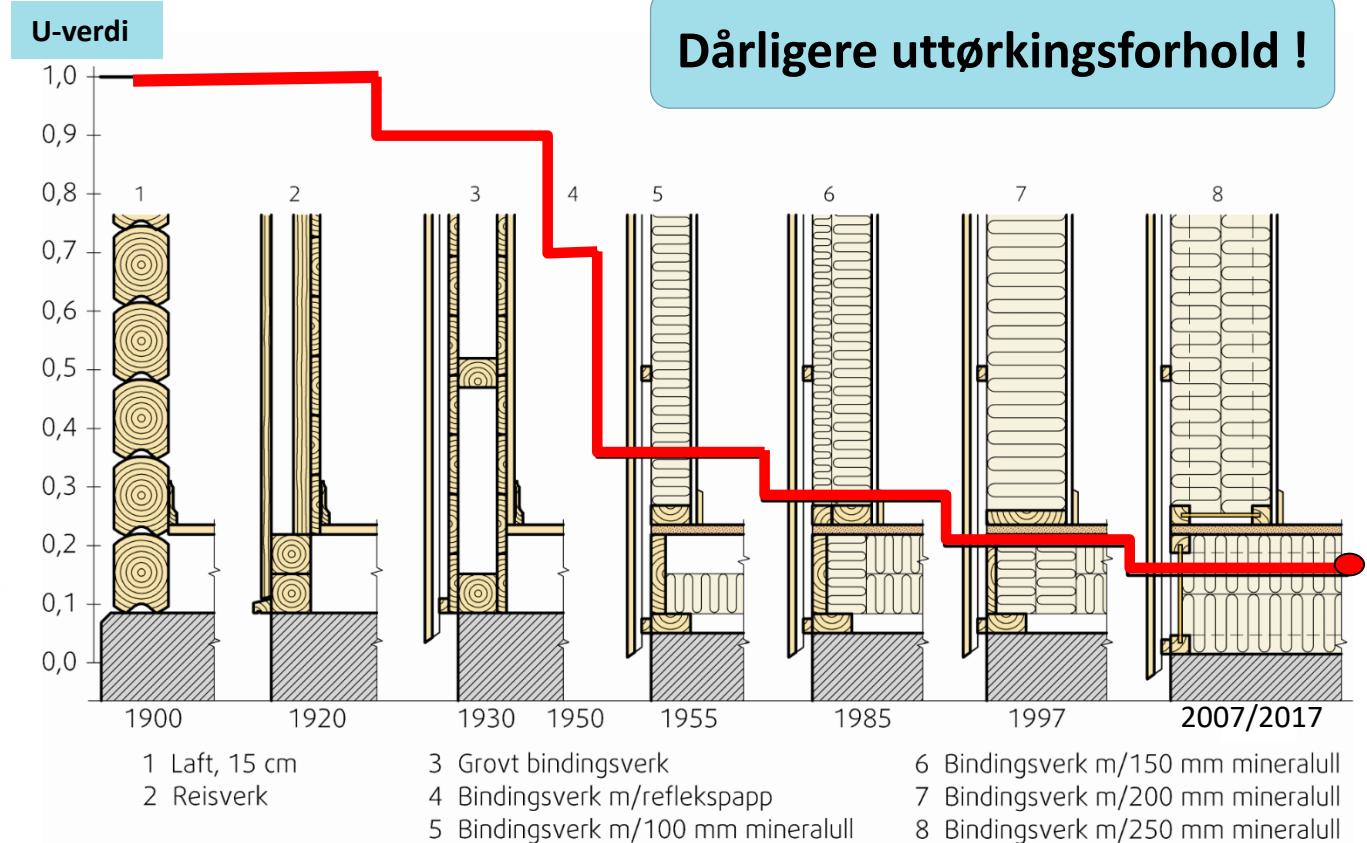
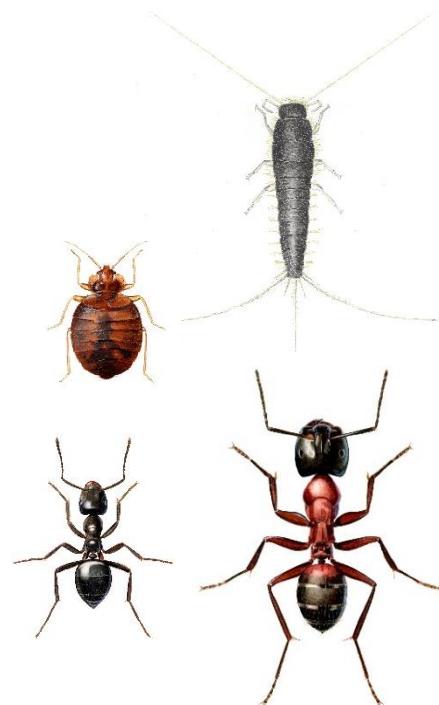
Tema:

Vegger

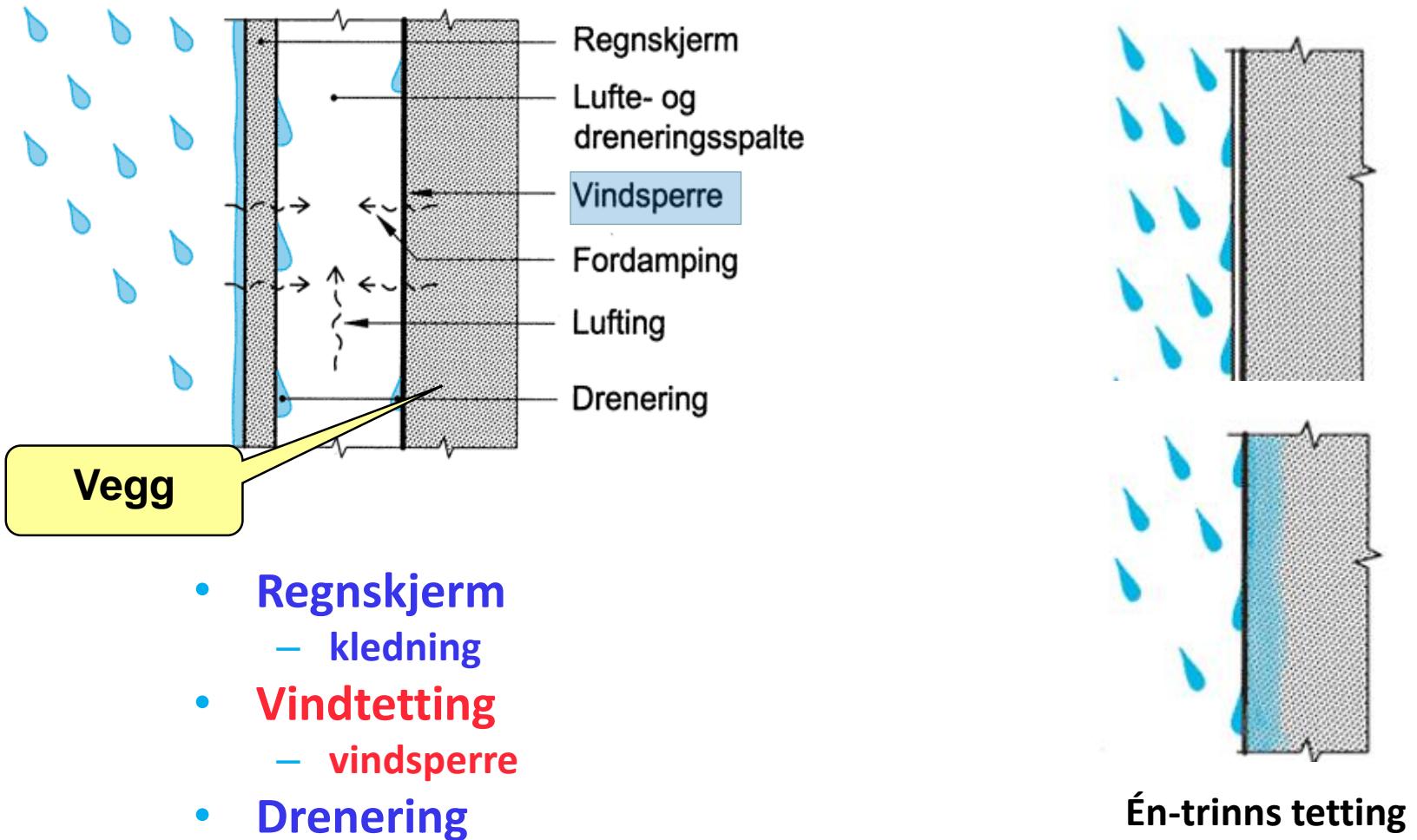
«bolig» og innfallsporter for insekter og gnagere

Isolasjon av yttervegger – Utvikling siste 100 år

Vi har redusert transmisjonsvarmetapet gjennom klimaskallet med 80-90% !

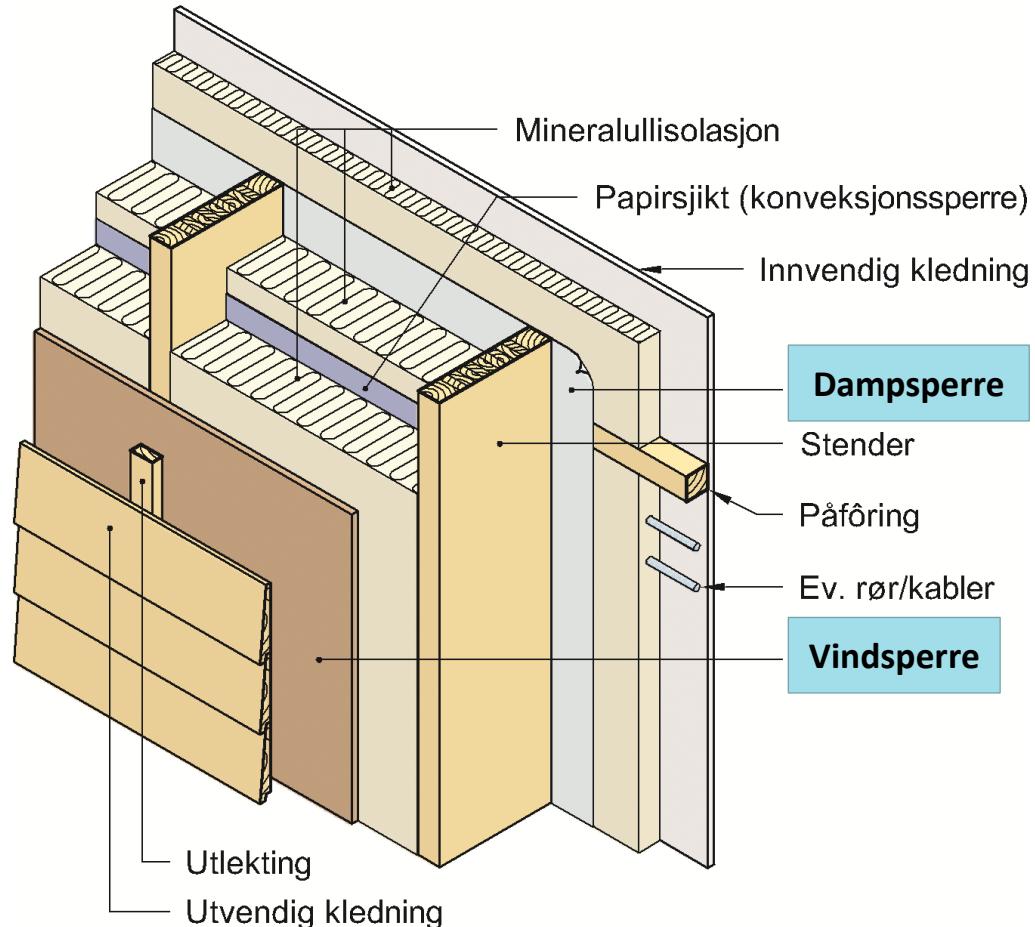

Beste løsning: To-trinns tetting mot regn og vind (Utlektet kledning)

Prinsipp for oppbygging av bindingsverksvegg

- Utv. kledning
- Luftesjikt
- **Vindsperre**
- Isolasjon
- **Dampsperre**
- Påføring
- Innv. kledning

523.254 Utfyllende bindingsverk

523.255 Bindingsverk av tre. Varmeisolering og tetting

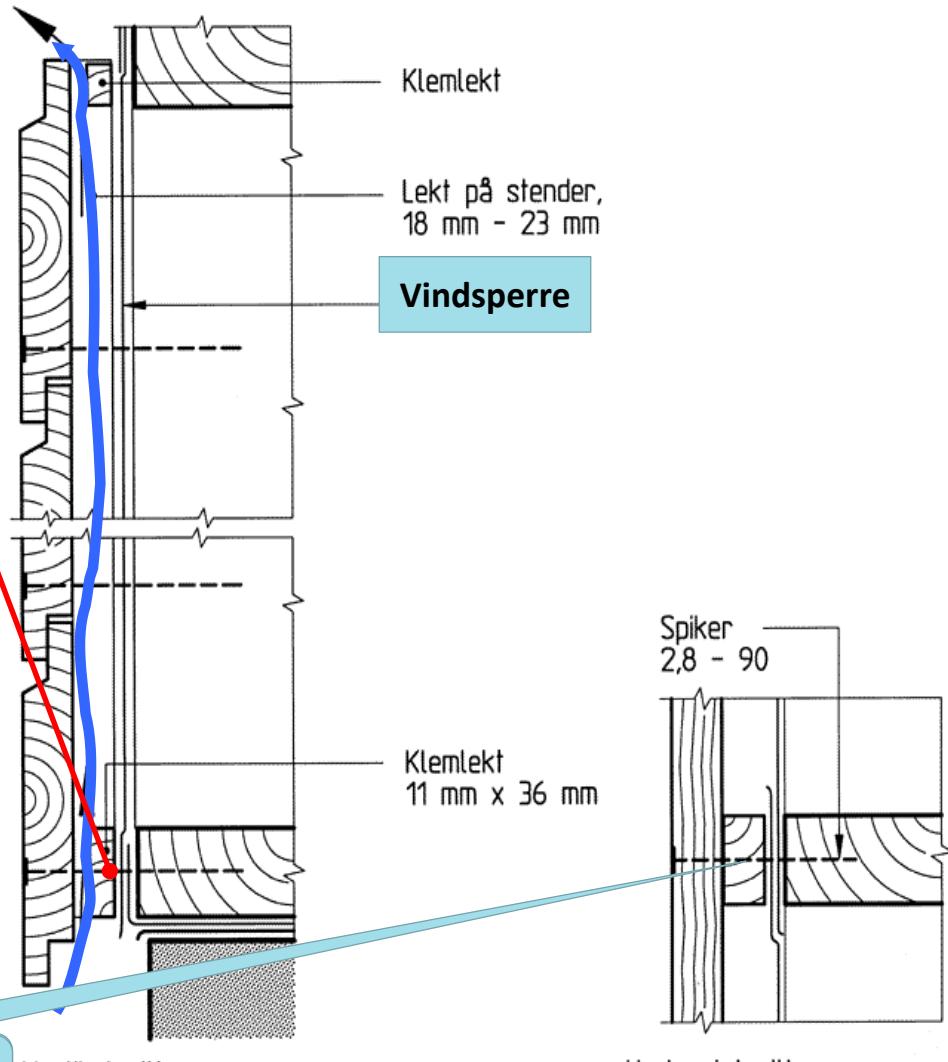

Lufting bak kledning

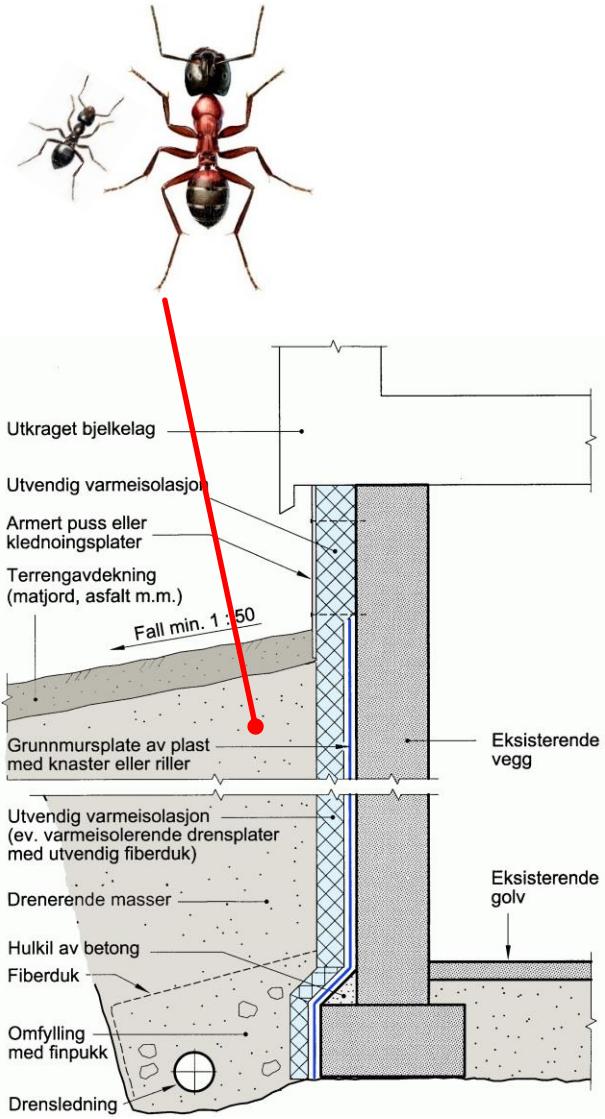
- OBS ved tiltak:
  - Tette hull i vindsperre og dampsperre
  - OBS: Skjulte el. anlegg og vannrør
  - Beholde drenering og lufting av kledning

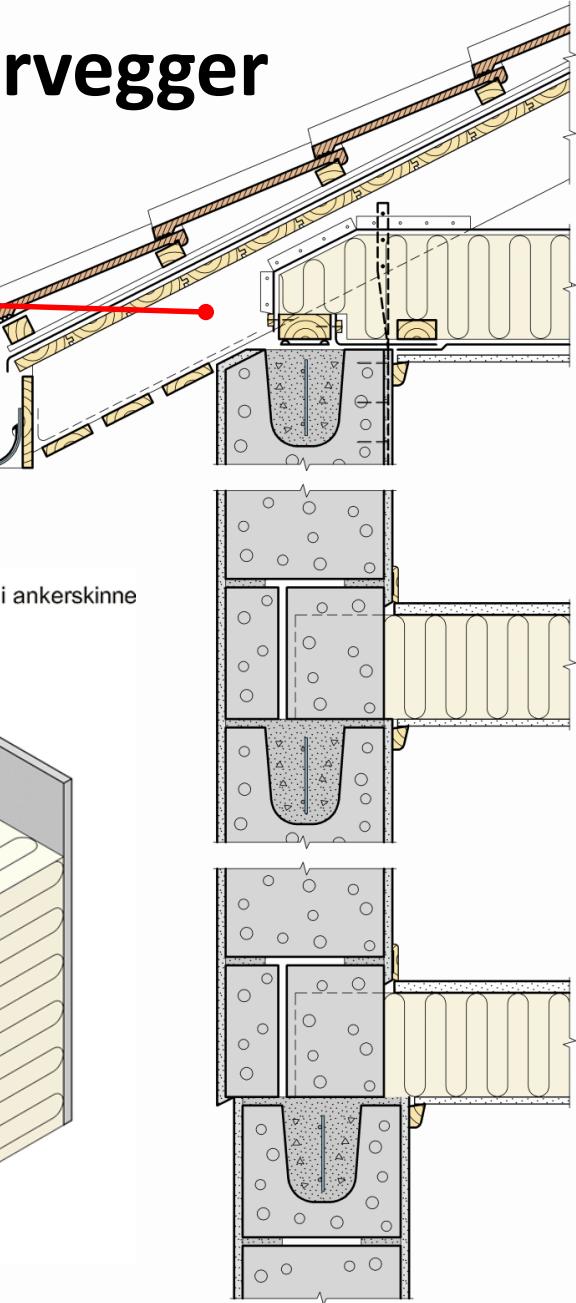
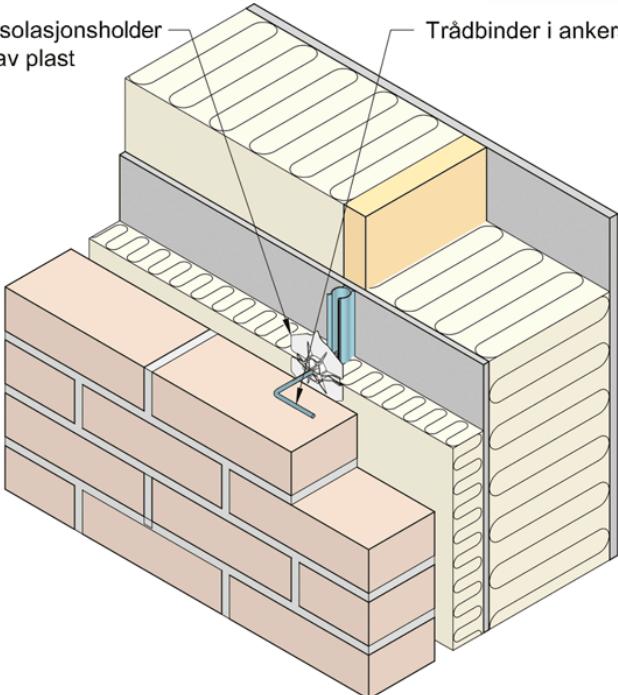
Musesperre

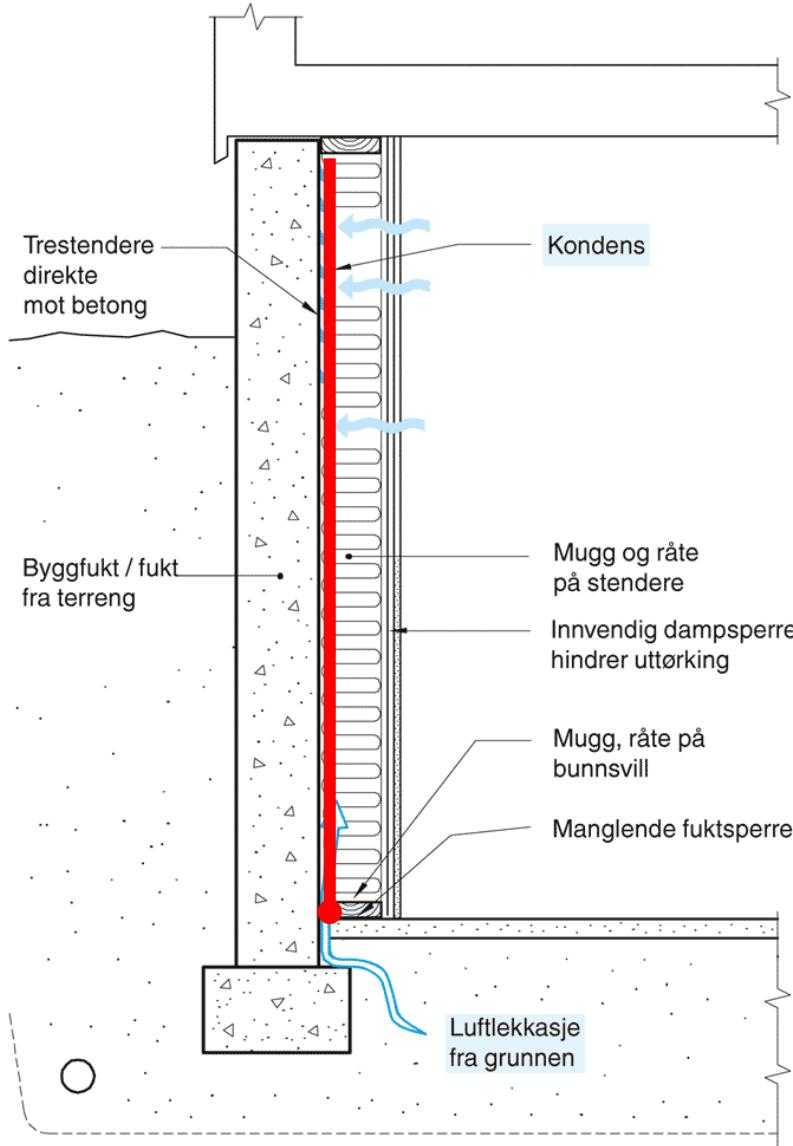
Isolasjon av yttervegger – murvegger

Isolasjonsholder
av plast
Trådbinder i ankerskinne

Fukt i kjellervegger

- **Kritisk sone**
- **Kald side av trevegg**
- **Kondens mot betong**

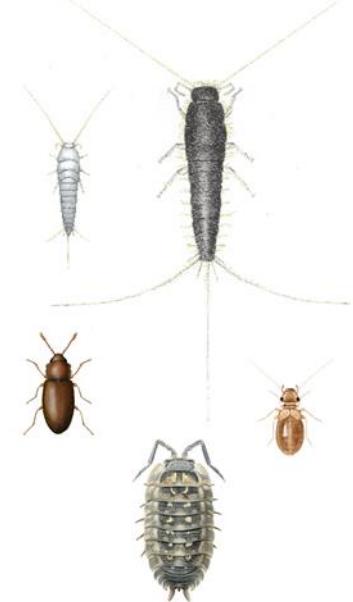
OBS ved tiltak:
Skjult elanlegg og vannrør. Fjern hele treveggen!
Tett overgang gulv/vegg.

Fukt i kjellervegger

- Innvendig isolert vegg
- Lukt
- Mugg i papp og treverk

Sekundære skadedyr

Osv... osv...

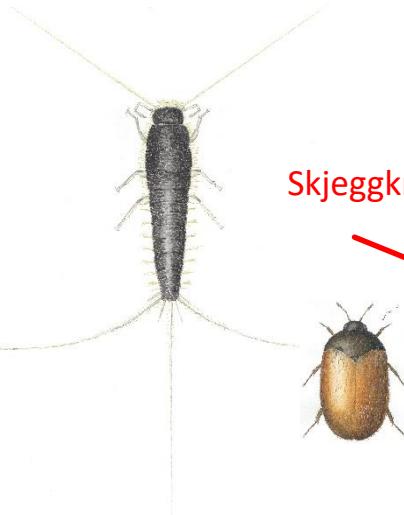
Tema:

Golv

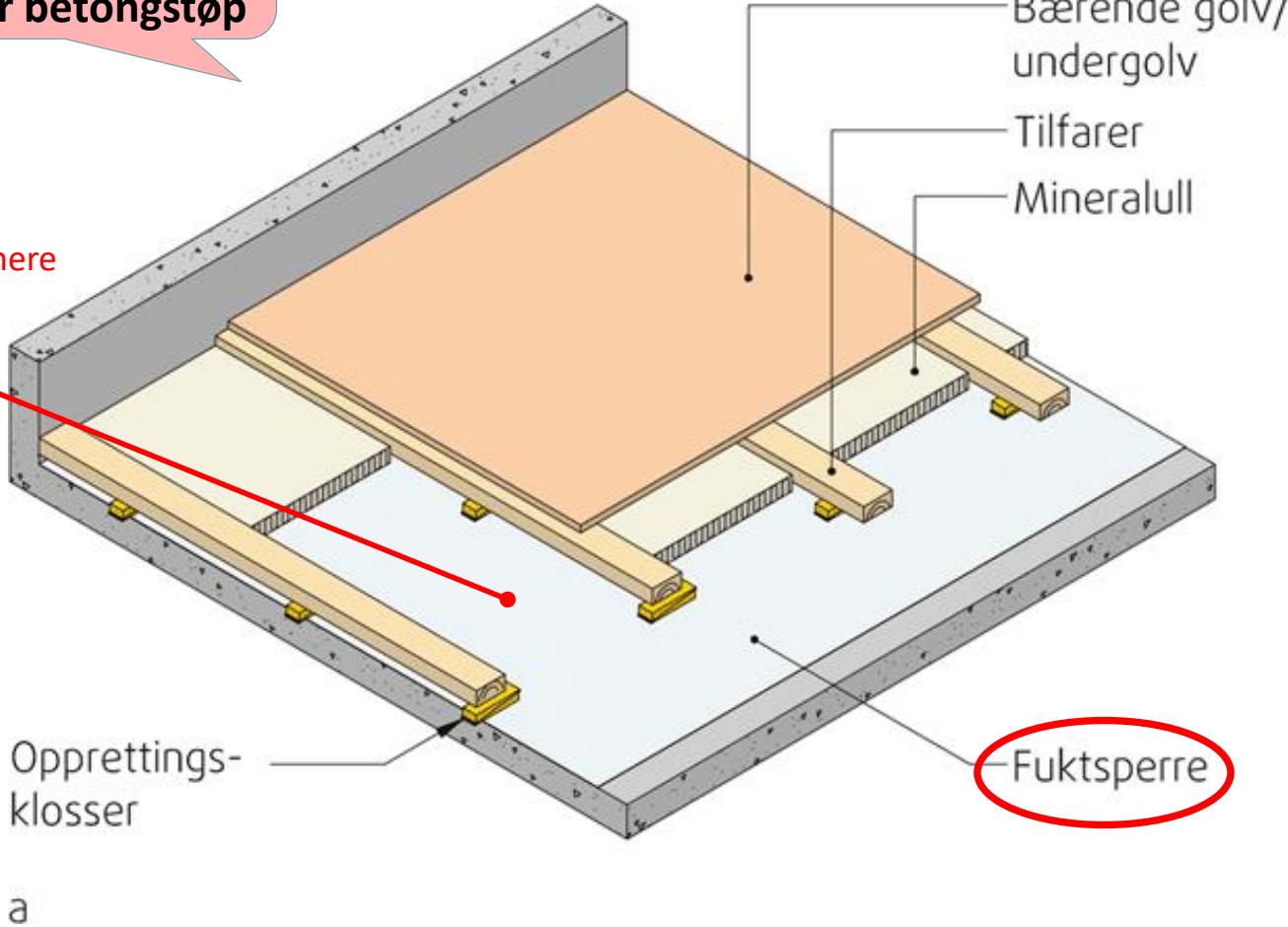
«bolig» og innfallsporter for insekter og gnagere

Golv – oppbygning og insekters muligheter

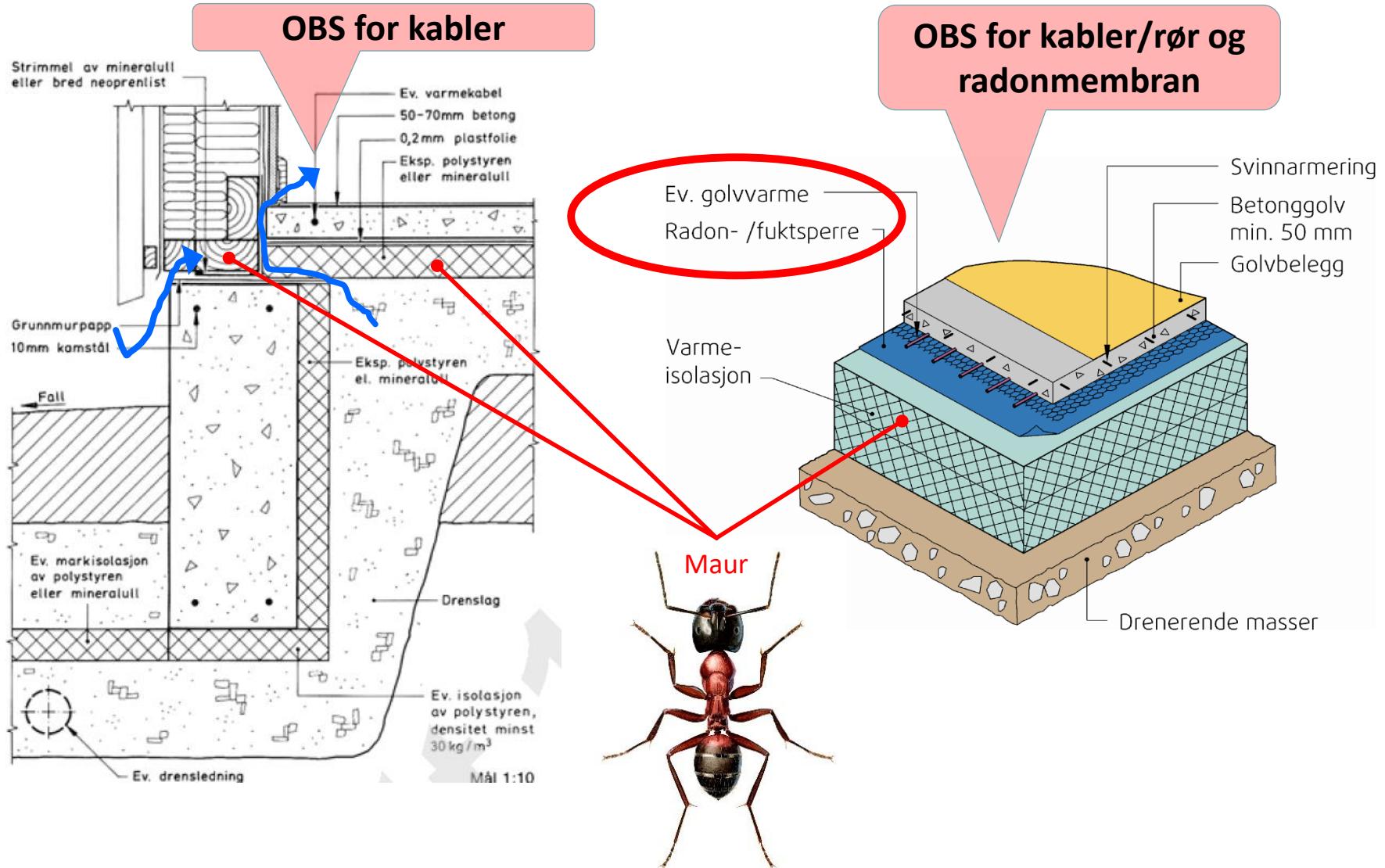
OBS for fuktsporre!
Kan ligge enten over
eller under betongstøp

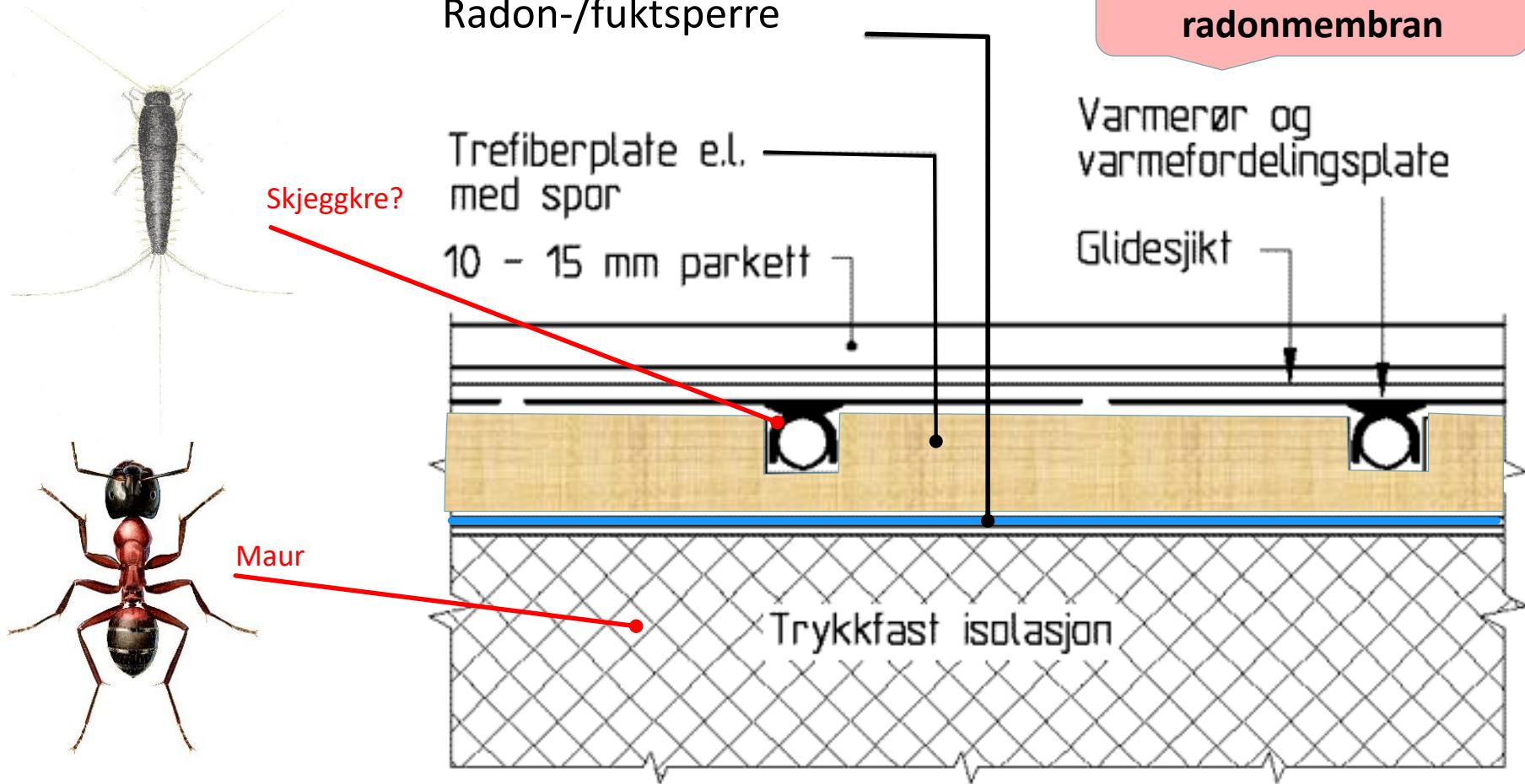
Tilfarergolv av tre

Golv – oppbygning og insekters muligheter

Golv – oppbygning og insekters muligheter

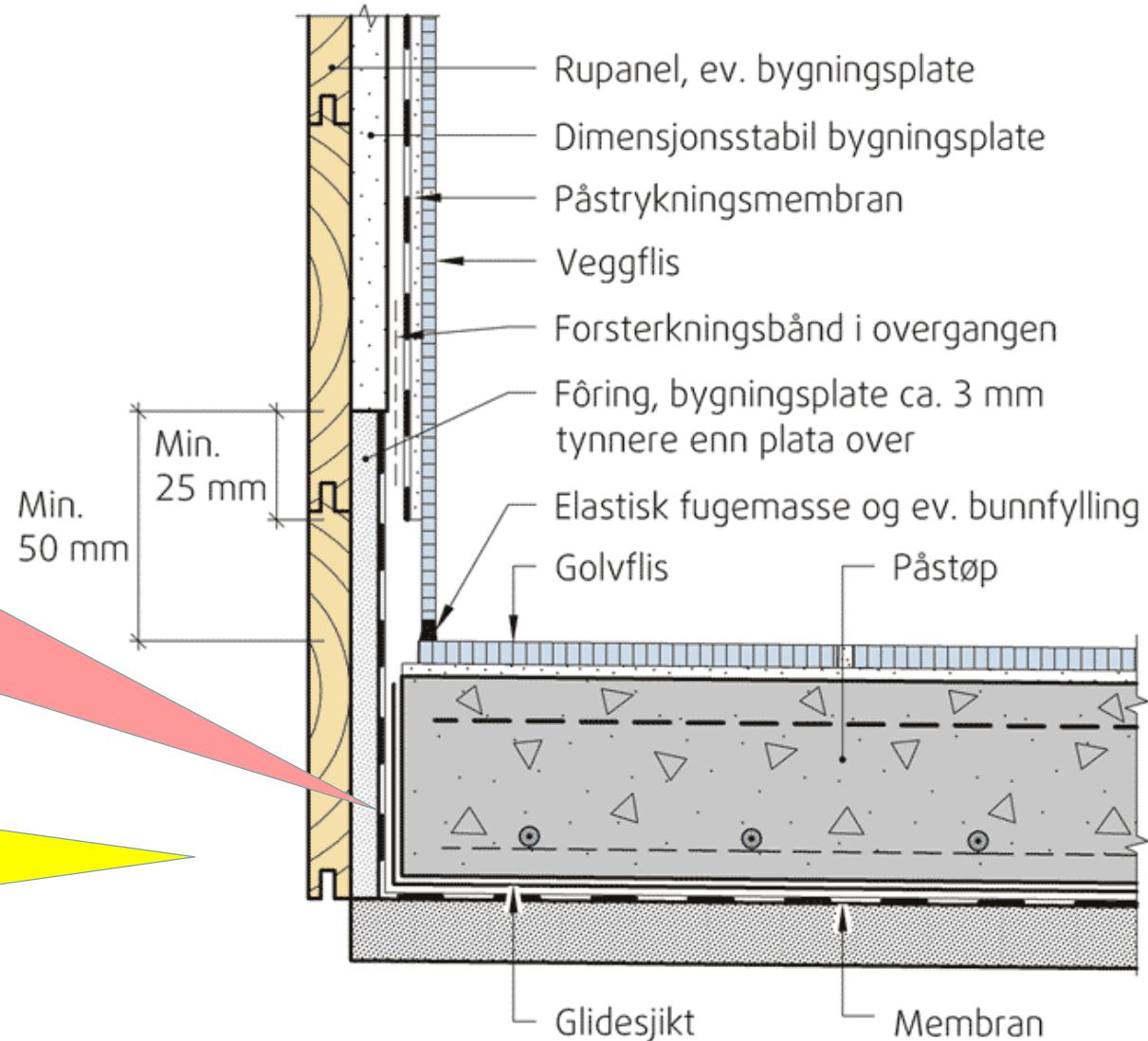

OBS! OBS! – Våtrom og membran

- **Banemembran under påstøp**

OBS ved tiltak:
ALDRI perforere membranen!
Undersøke fra tilstøtende rom.

OBS ved tiltak:
Nesten alltid rørføringer i vegg og gulv

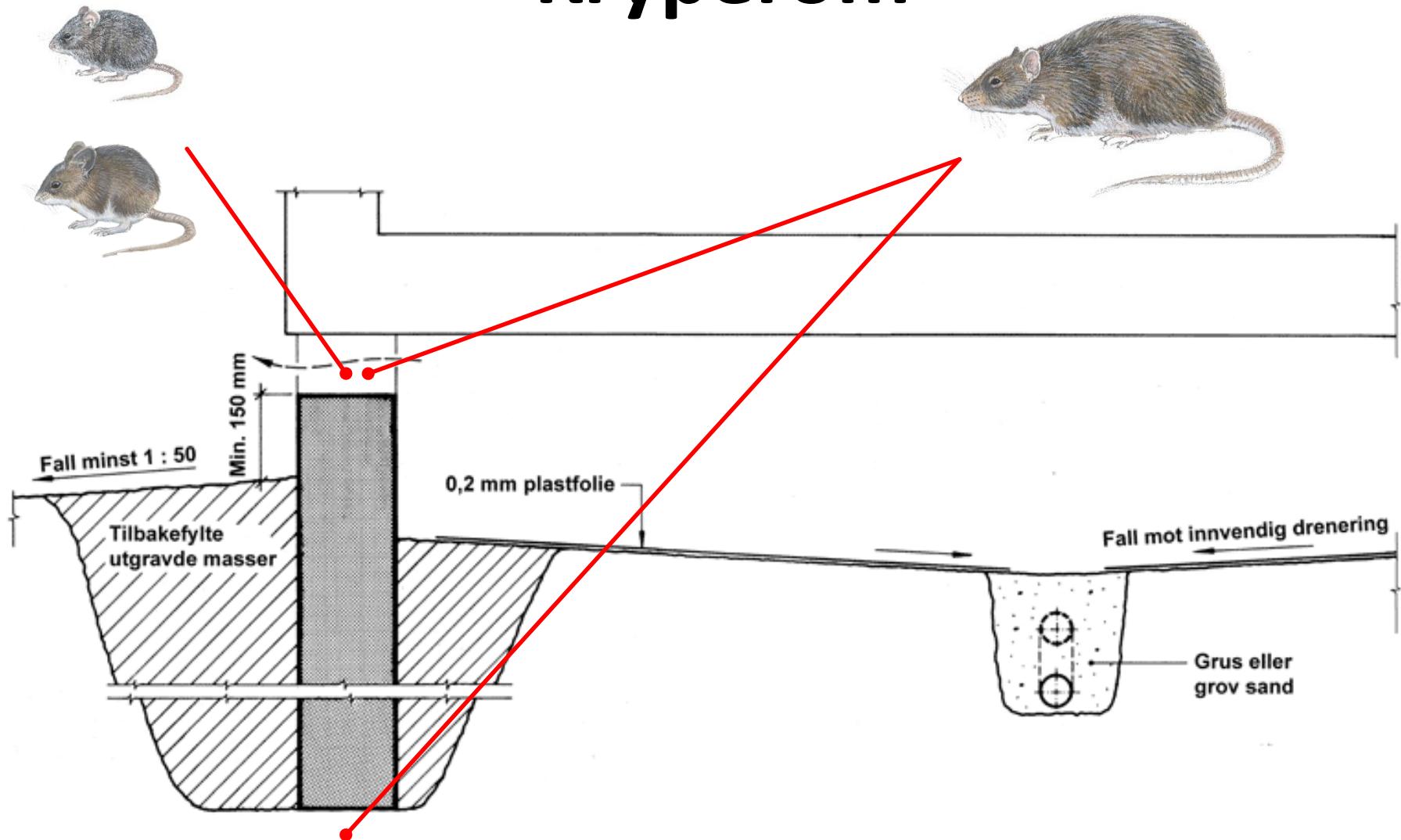

Tema:

Kryperom

«bolig» og innfallsporter for gnagere

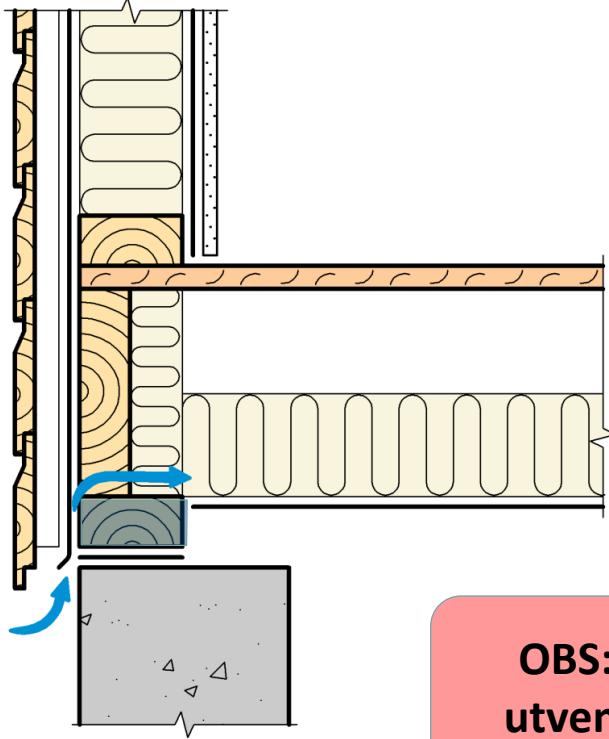
Kryperom

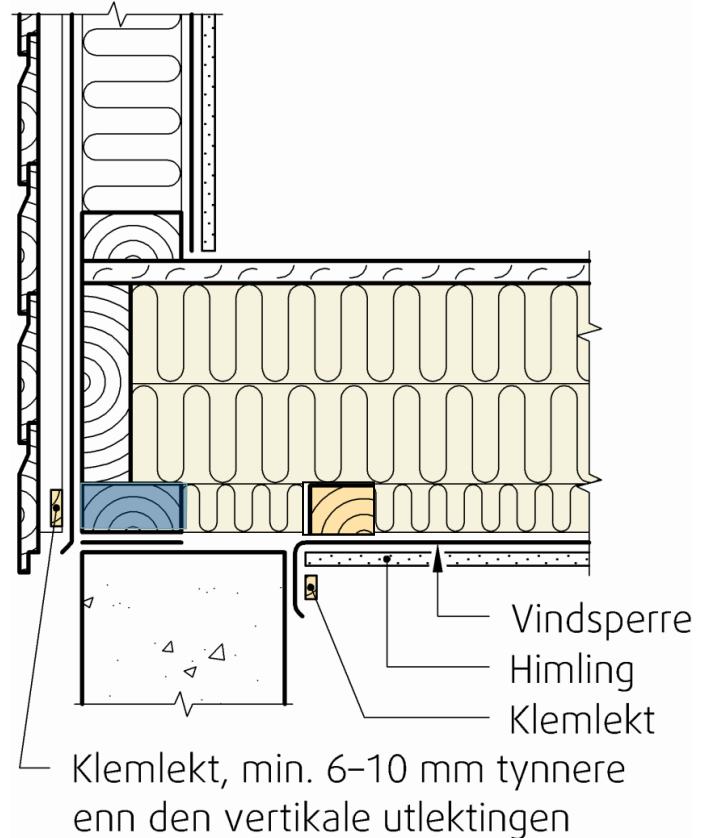
Kryperom

Kryperom - Sårbar detaljer

**OBS: Sikre god
utvendig tetting**

Tema:

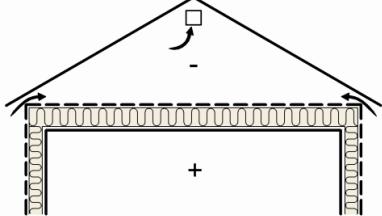
Tak

«bolig» og innfallsporter for insekter, fugl og flaggermus

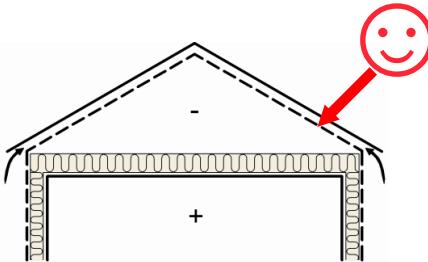
Skadefritt og riktig konstruert = få skadedyrproblemer...

Konstruksjonsprinsipper

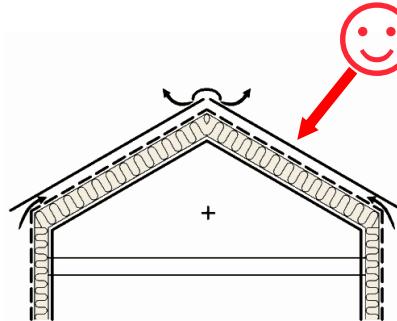
OBS ved tiltak:
sikre mot luftlekkasjer
innenfra og opp på kaldt
loft!!

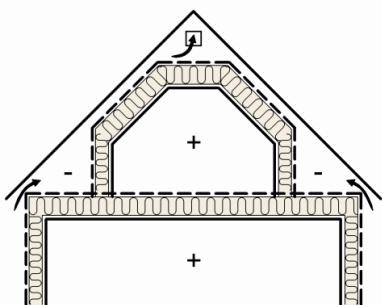
a Åpent, luftet kaldt loft

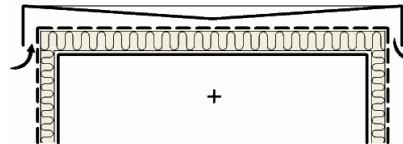
b Lukket, uluftet kaldt loft

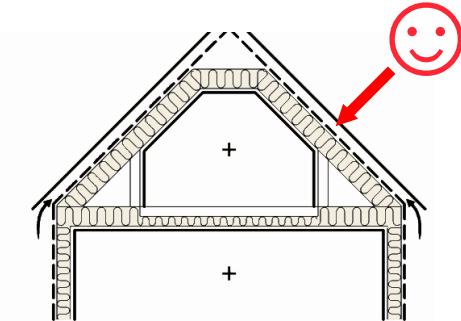
e Fullt isolert takplan

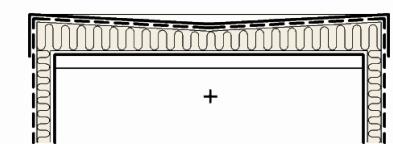
c Loft med loftsromstakstoler
og åpne, luftede loftsrom

g Luftet flatt tak

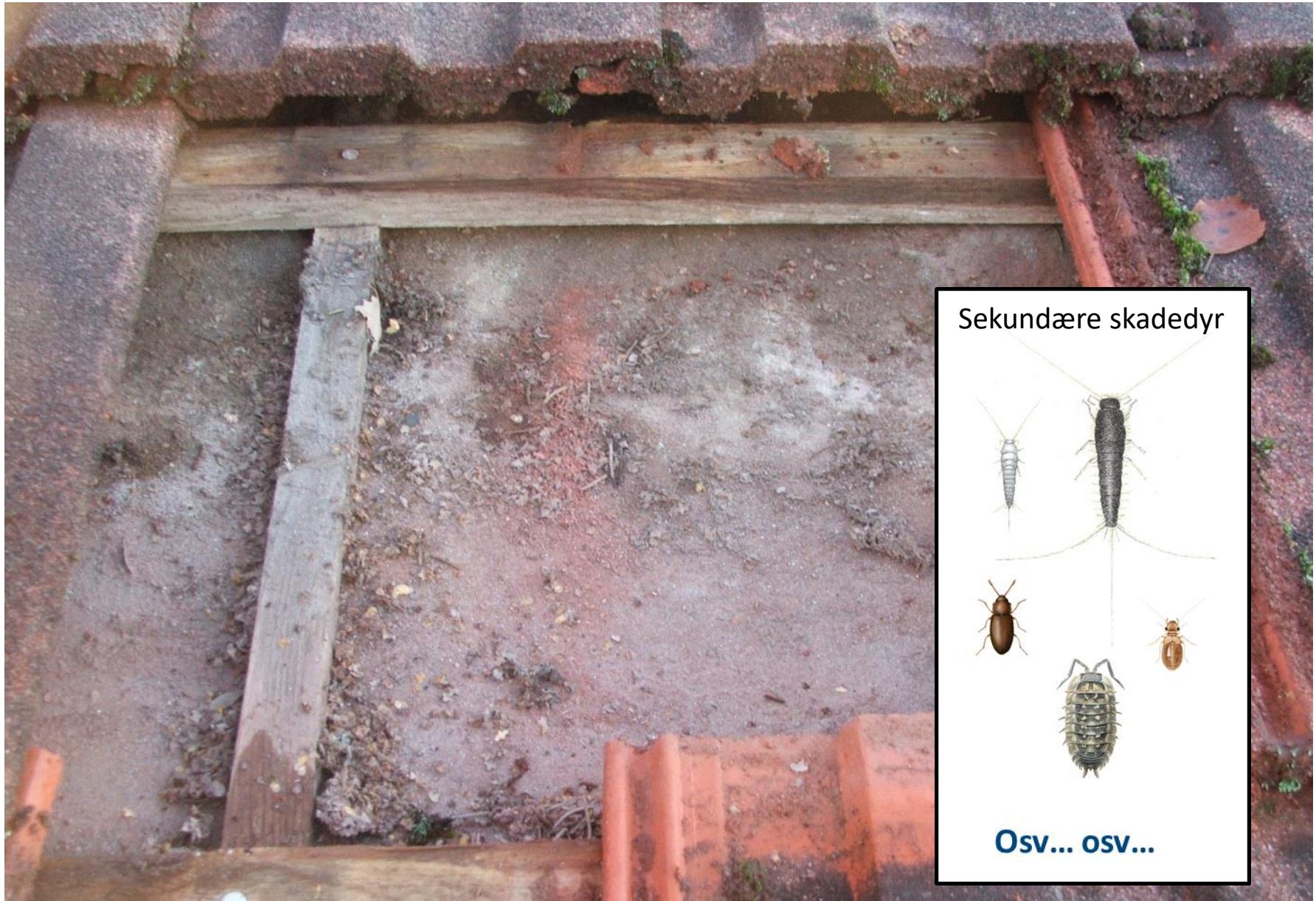
f Loft med loftsromstakstoler
og lukkede, uluftede loftsrom

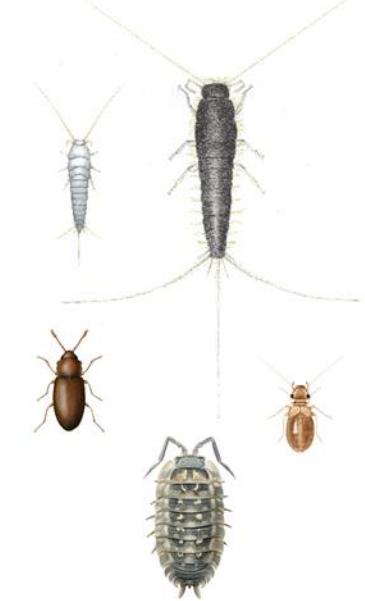
h Kompakt flatt tak

OBS ved tiltak:
Sikring mot skadedyr må
ikke stenge luftingen av
loftet !

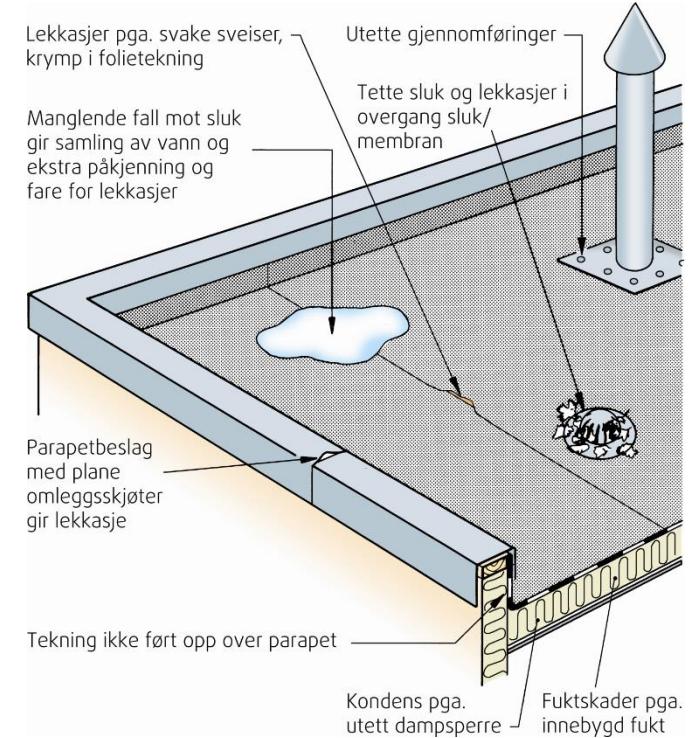

Sekundære skadedyr

Osv... osv...

Flate kompakte tak

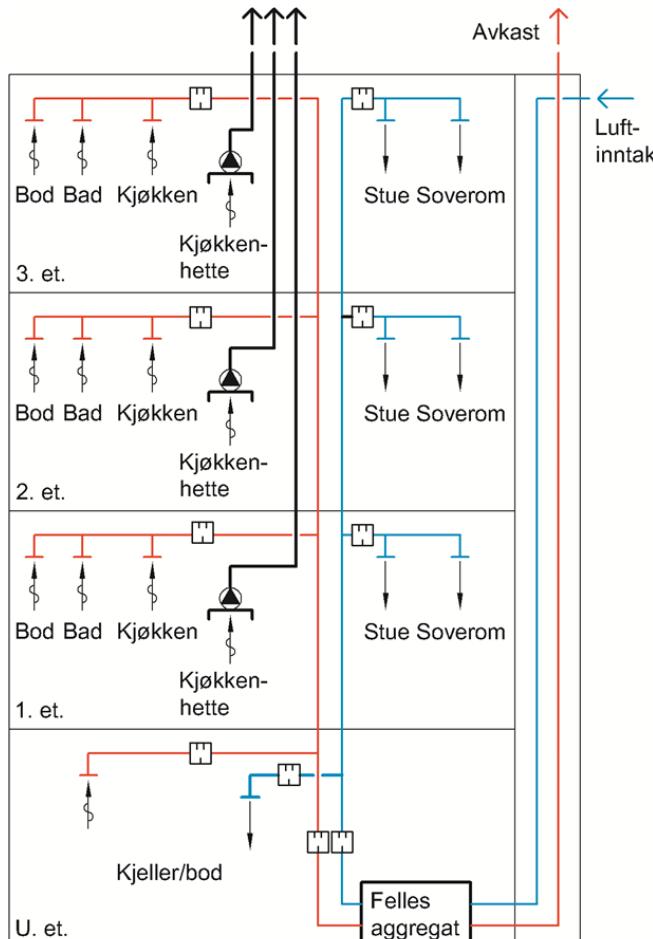

Tema

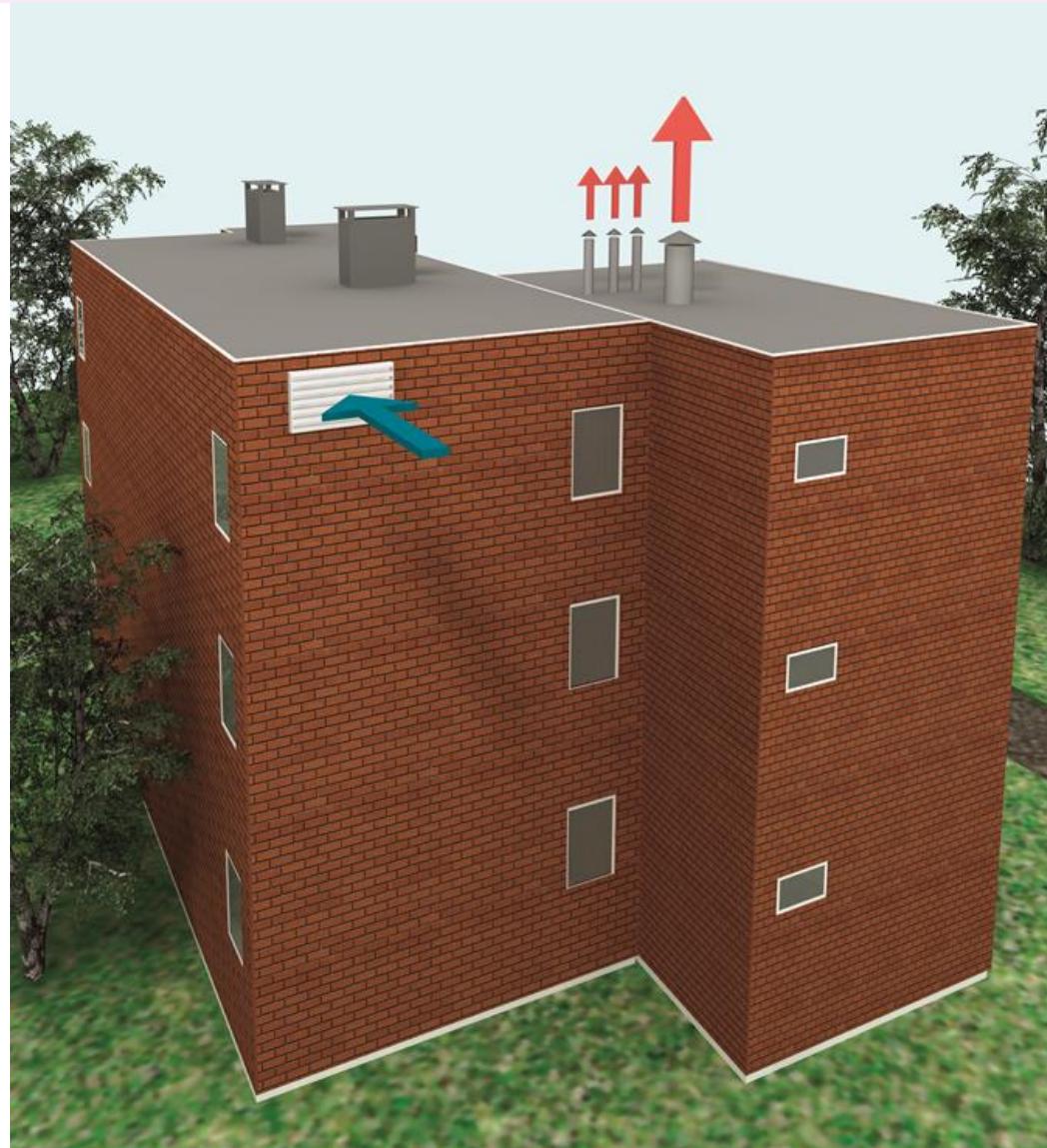
Rørføringer og installasjoner

Spredningsveier for insekter og gnagere

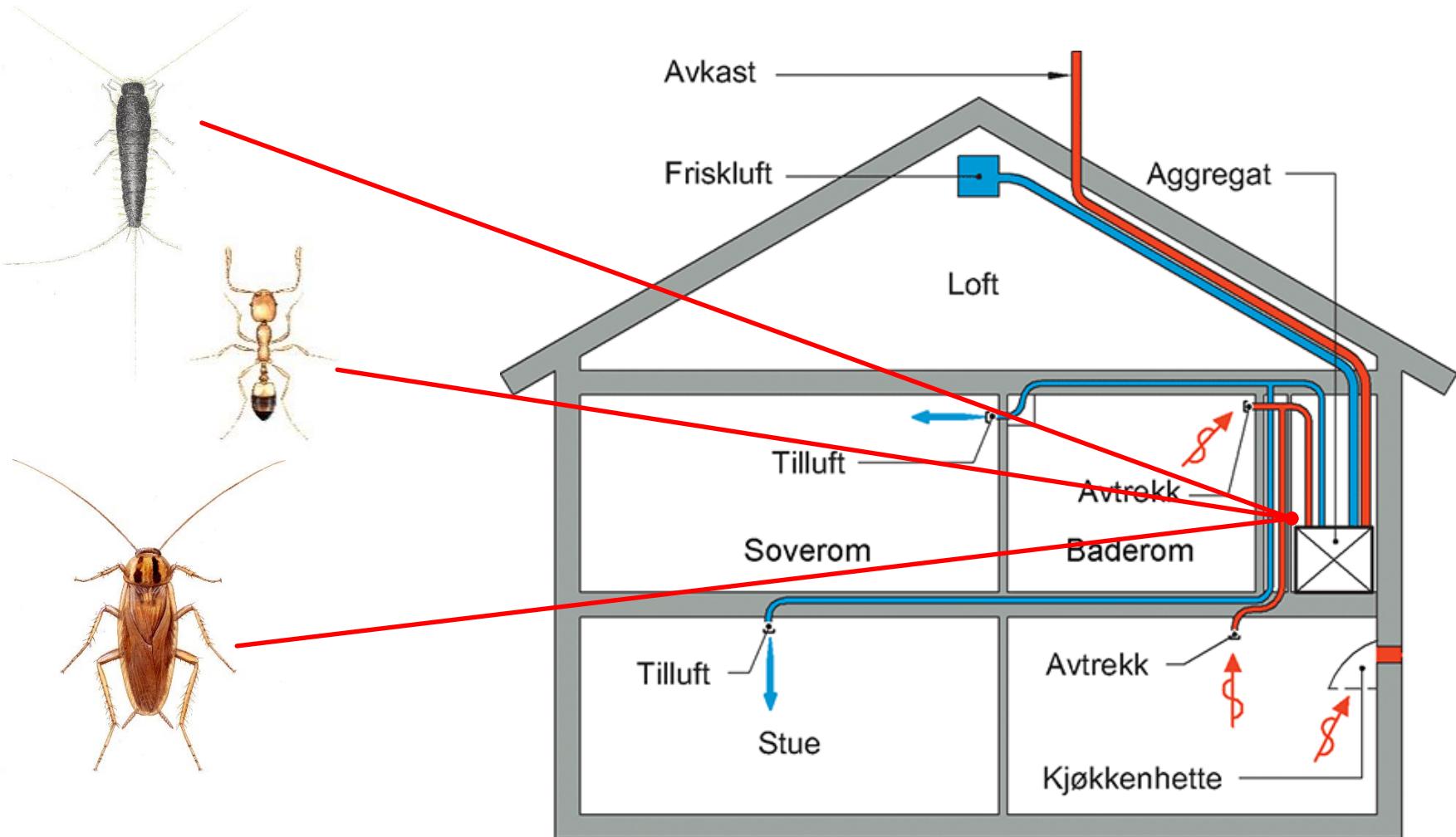
Luft: ventilasjon, luftinntak, varmegjenvinner o.l.

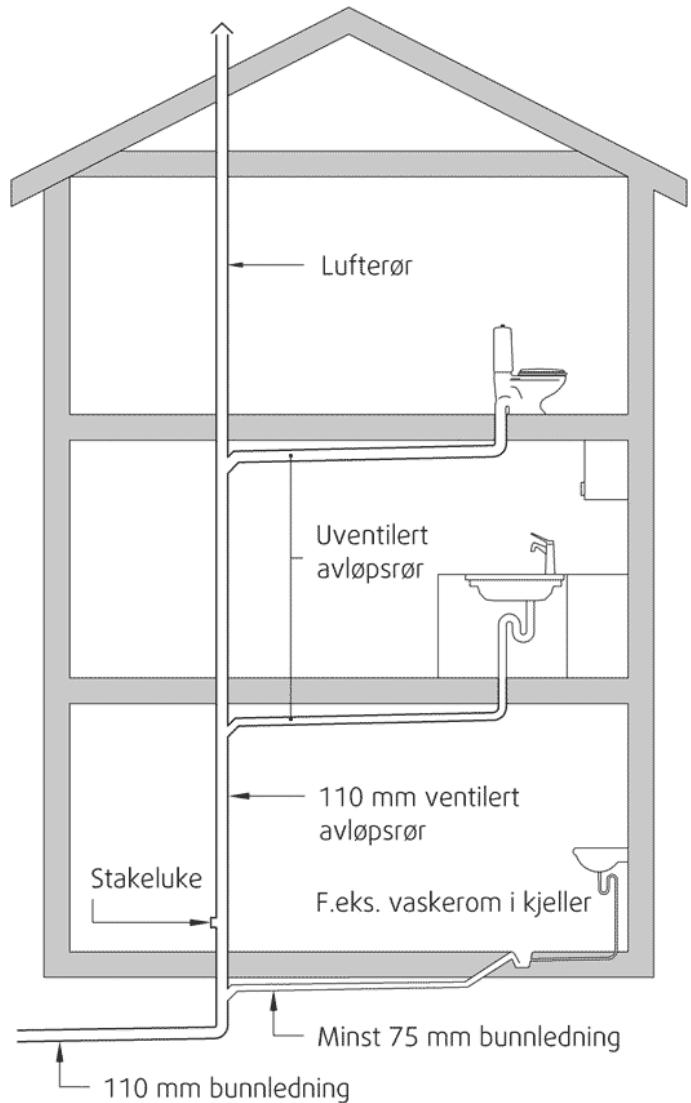
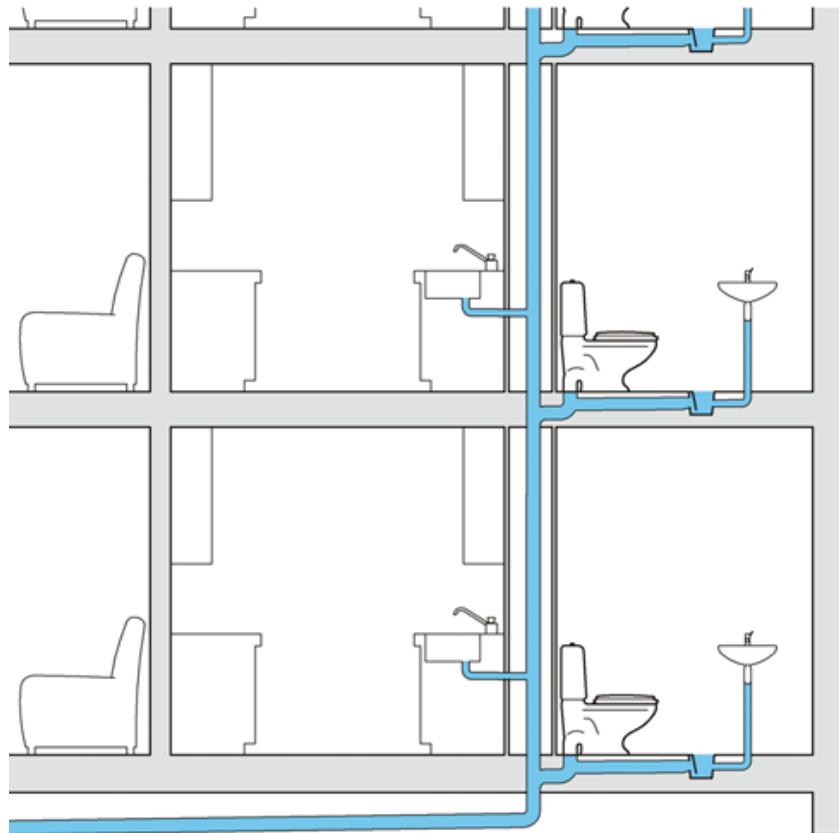
■ Lyddemper

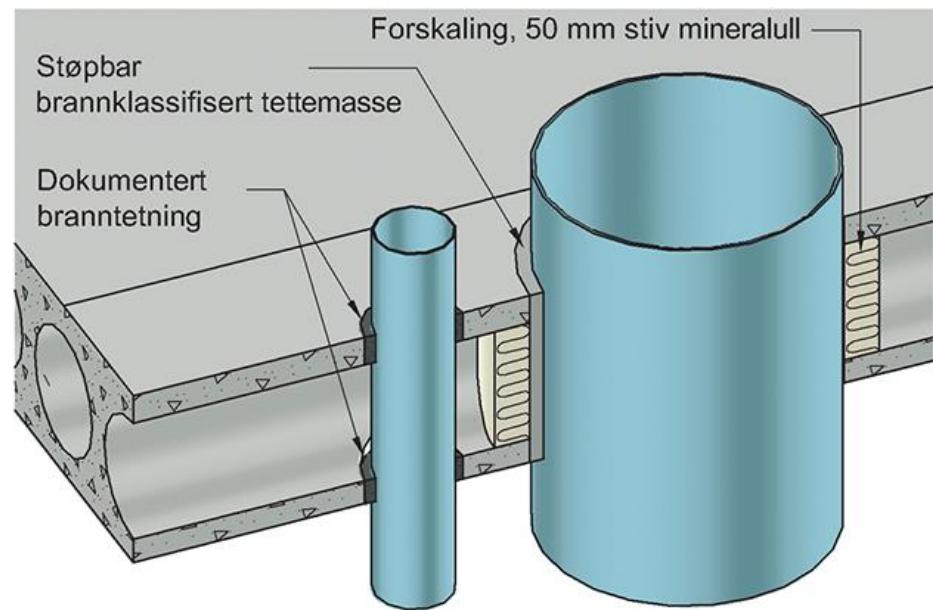
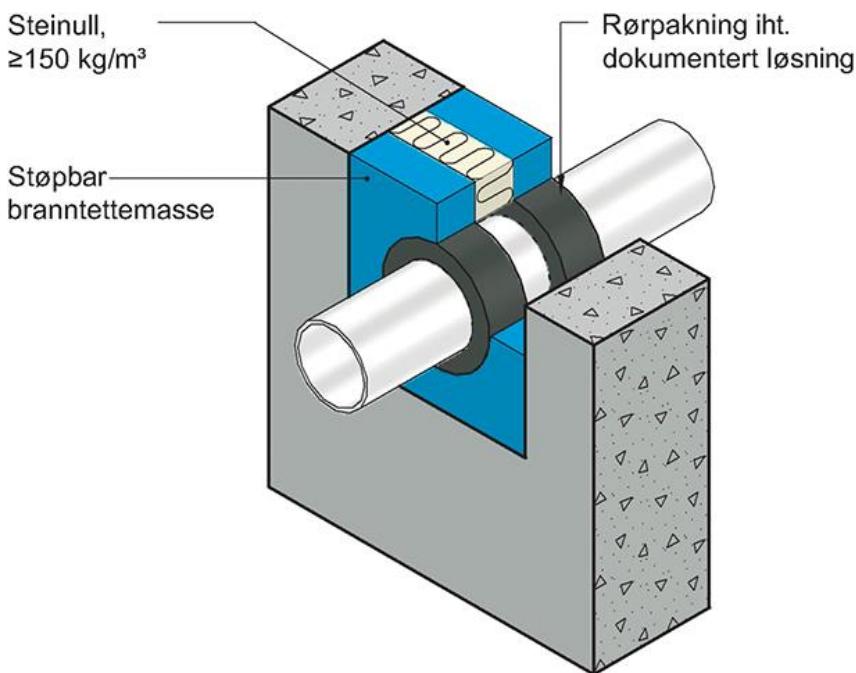
Luft: ventilasjon, luftinntak, varmegjenvinner o.l.

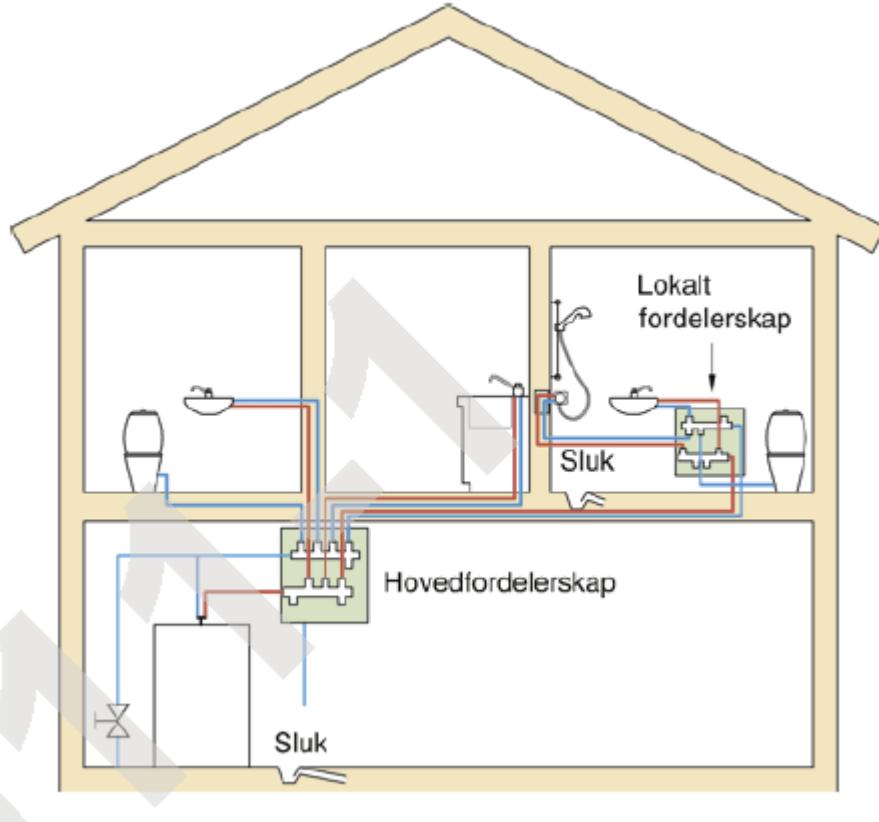
Avløpsinstallasjoner og føringsveier

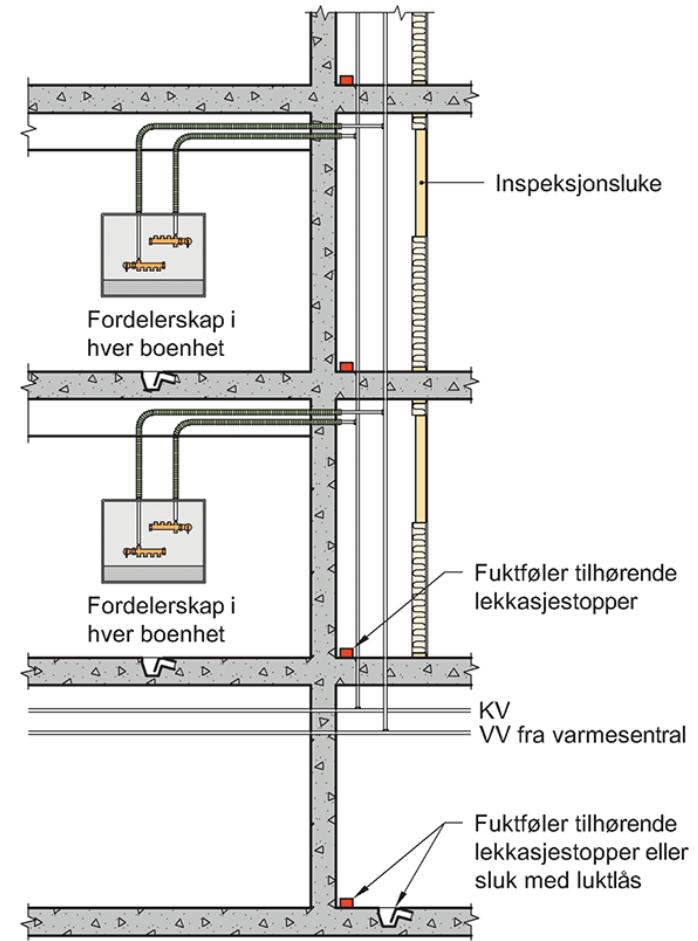
Husk: Ikke rør branntettingen!

Vann: Rør i rør - føringsveier

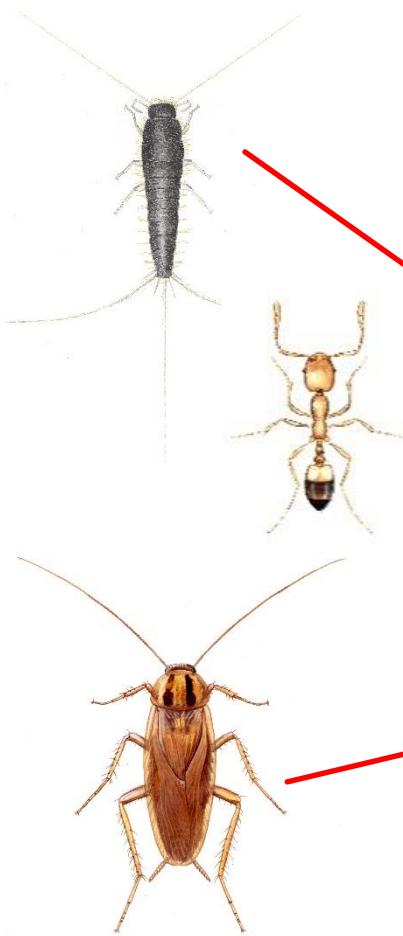
© SINTEF Byggforsk

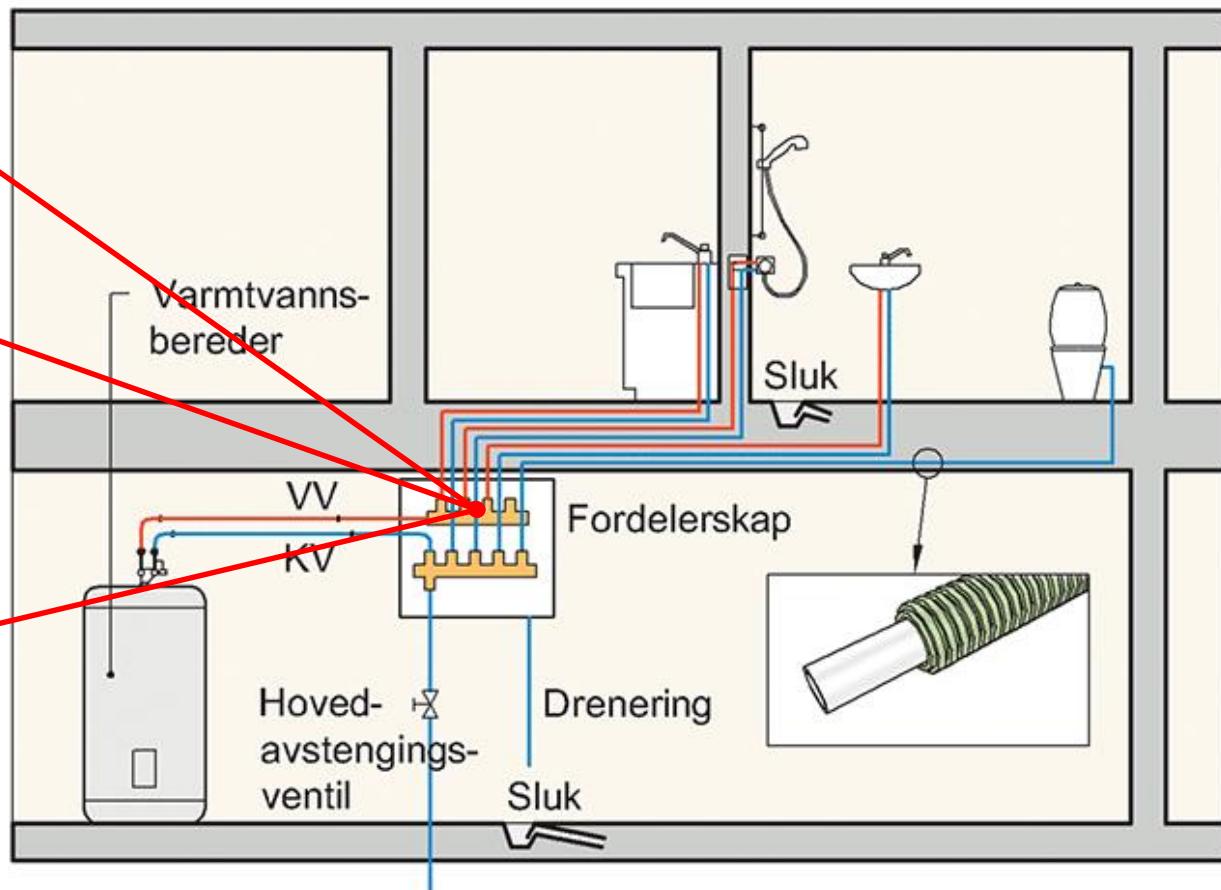
Vann: Ofte er virkeligheten litt annerledes....

Vann: rør i rør, sluk, avløp vannlåser o.l.

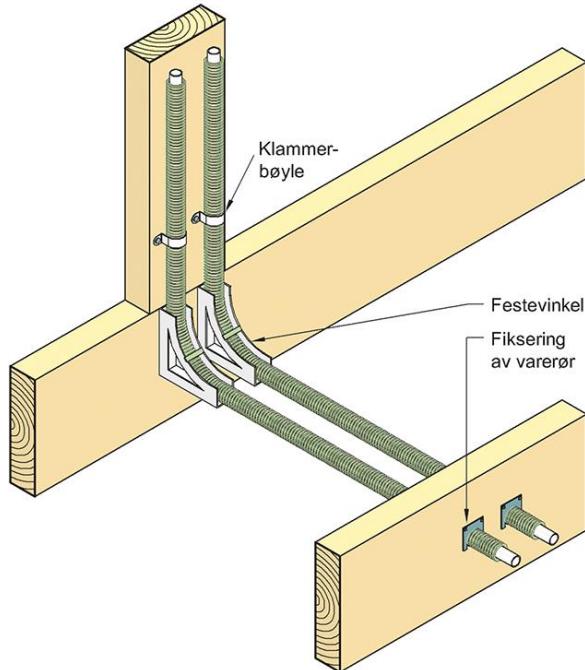

© SINTEF Byggforsk

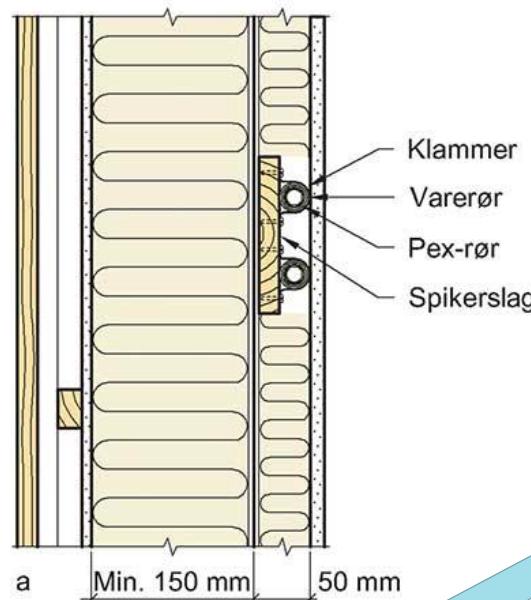

Vann: rør i rør, sluk, avløp vannlåser o.l.

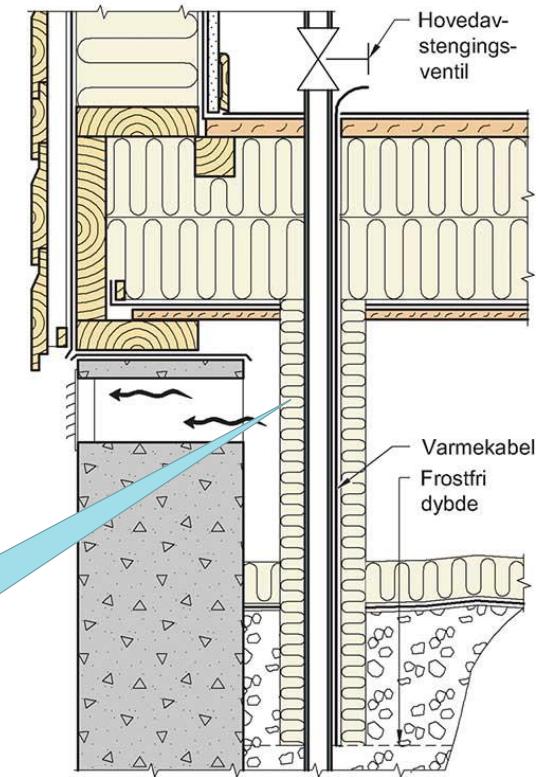
© SINTEF Byggforsk

© SINTEF Byggforsk

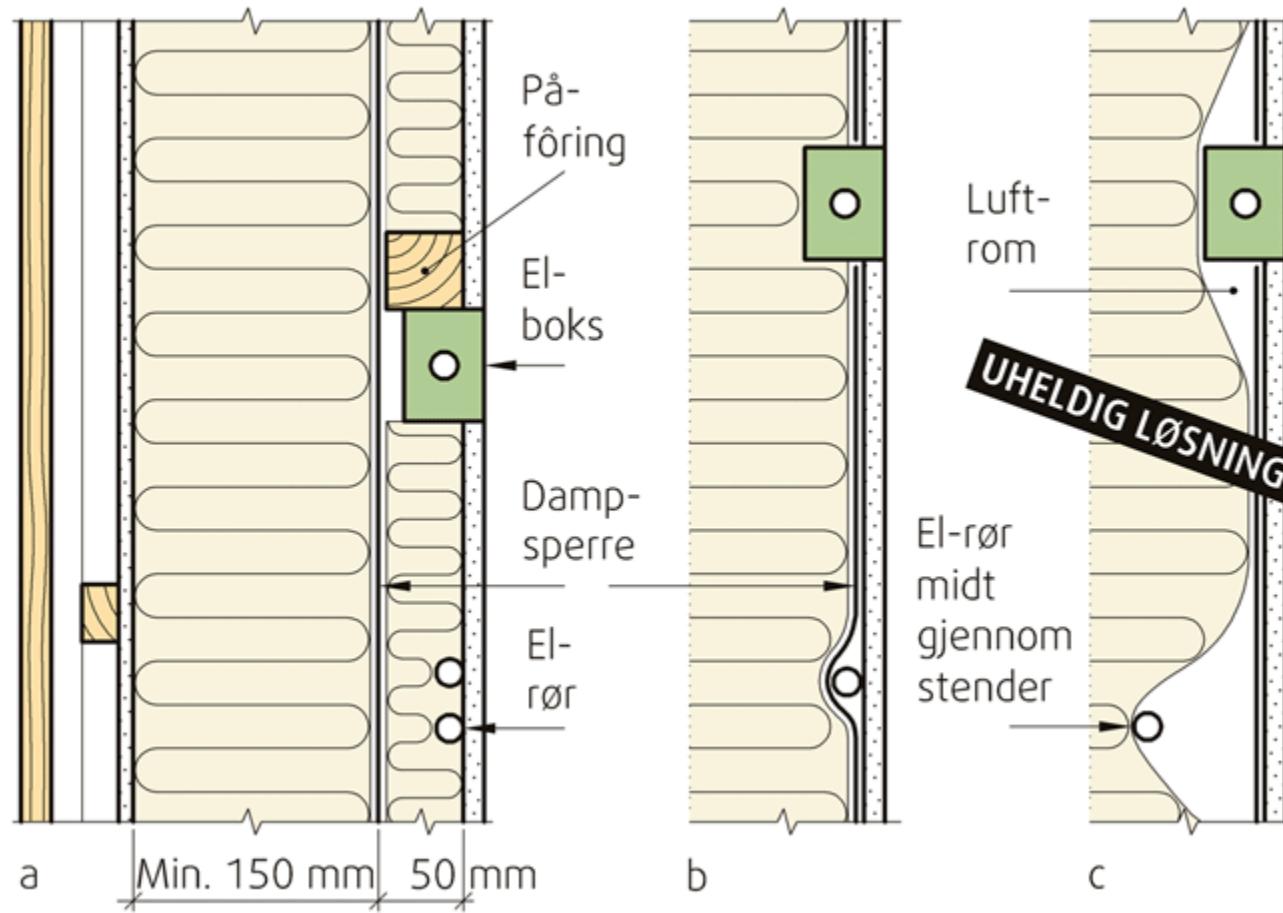

© SINTEF Byggforsk

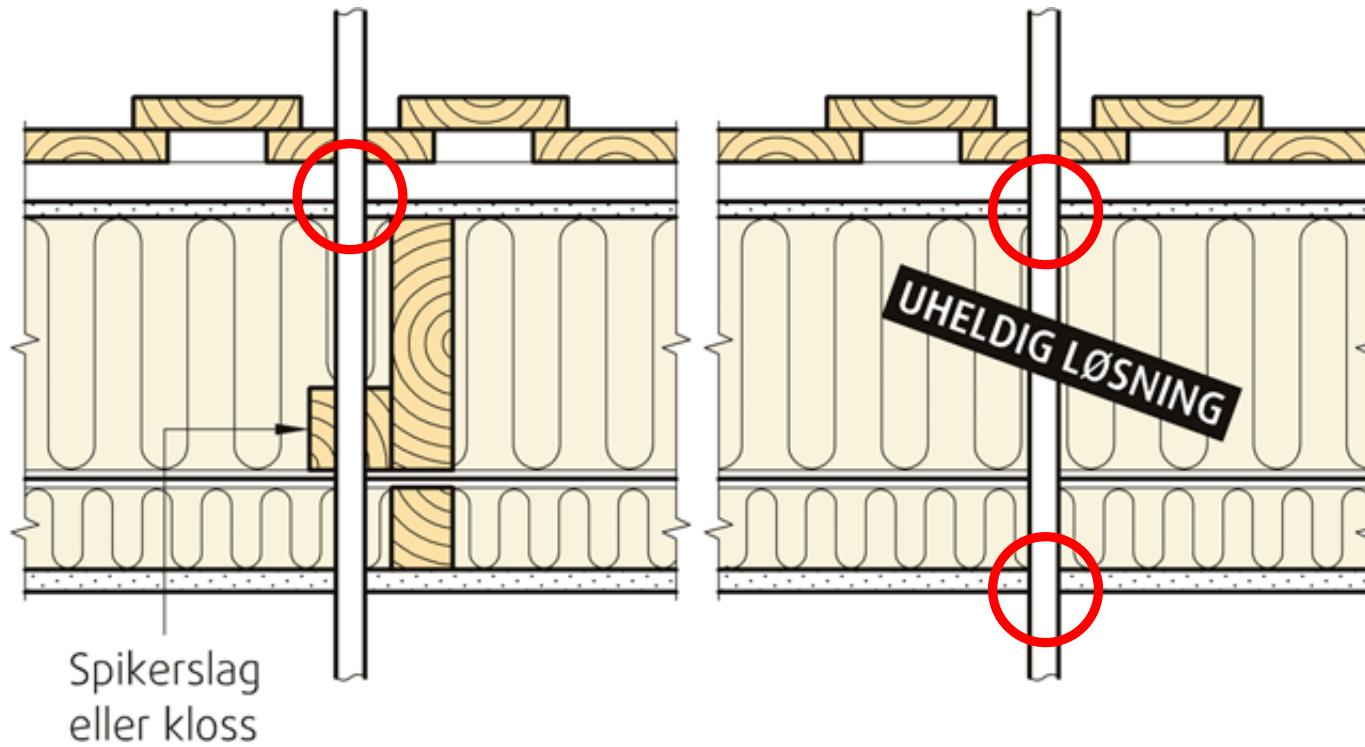

Lufttetting, difftetting
og isolering.
Tetting mot insekter?

Strøm: ledninger, kontakter, kabelgater, stigeledninger o.l.

Strøm: ledninger, kontakter, kabelgater, stigeledninger o.l.

Gjennomgående kabler og rør uten tetning

Oppsummering

Tenk før dere tuller!

Bygg:

- Ikke stopp luftsirkulasjon
- Ikke skad fuktsperrer og membraner
- Ikke ødelegg skjulte installasjoner

Skadedyr:

- Ikke skap gunstige forhold
- Tenk på spredningsveier
- Tenk på byggetekniske svakheter

Takk for oppmerksomheten!